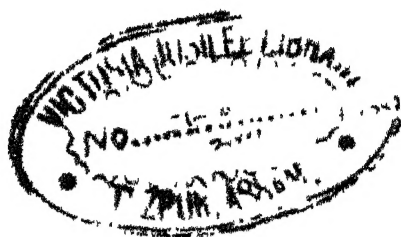

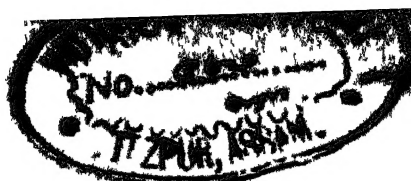

সতী বাধিকা

শ্রীশ্রীশ্রীশ্রী

BARAKATAKI CO

সতী বাধিকা

—লিখক—

শ্রীপূর্ণলাল দাস

মোৰহাট

DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)
TEZPUR.

প্রথম তাৎবণ

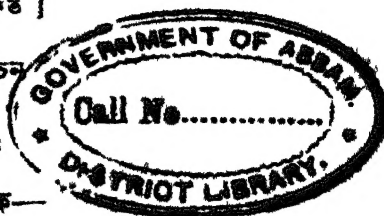
[সৰ্বস্ব সংৰক্ষিত]

ইং ১২৩৩ চন

—প্রকাশক—

শ্রীভিত্তামন্ডলী মেণ্ডল

বেচ—এসিকি ✓

দর্পণ প্রেস, যোৰহাট ।
প্ৰিণ্টাৰ—শ্ৰীহৰীৰাম হাজৰিকা ।

নিবেদন ।

পাঠক পাঠিকাসকলে বাধিকা সতীৰ জীৱনী পাঠ কৰিবলৈ
গৈ বিমান মোৱাদ বা লিফা পাম বুলি ভাবিছে একান্ততে
ভাৰপৰা বঞ্চিত হব লাগিব, যি হেতুকে লিখক ন' আৰু
লিফাত আধা-কেঁচেলুৱা । মুঠতে কবলৈ গলে বেনেটকৈ
কেচুৱা লৰা-চোৱালীয়ে সুনিপুন চিত্ৰকৰৰ বিচিত্ৰ চিত্ৰত
মোহ গৈ তাৰে দুই চাৰিখনি কোনেও নজনাটক আনি আৰু
ক'চাব পাৰে বুলি পেকিল বা কাপেৰে তাৰ ওপৰত
আঁকি নিকুতাকাৰ কৰে; ঠিক তেনেদৰে লিখকে সতী
বাধিকাৰ জীৱনী কদাচৰত পৰিণত কৰিছে মাথোন ।
অম্লগ্ৰহকাৰী পূজনীয় শ্ৰীযুত মিত্ৰদেব মহন্ত (শিক্ষক মোবহাট
গবৰ্ণমেণ্ট চাইকুল) আৰু প্ৰিয়বৰ শ্ৰীযুত বামিনীকান্ত দাস
(শিক্ষক নগাঠি গবৰ্ণমেণ্ট এম, ডি, স্কুল) শিক্ষকদ্বয়ে হাত
বুলোৱাত সহায় নকৰা হলে সতীৰ জীৱনী আৰু কি যে
কিছুত কিম্বদন্ত পৰিণত হ'ল হয়, তাক কোৱা বাহুল্য ।
গতিকে, লিখক তেখেতসকলৰ ওচৰত চিৰ কৃতজ্ঞ ।

গোৱালপাৰাৰ মাননীয় শ্ৰীযুত স্বৰ্জেন্দ্ৰ নাৰায়ণ মেধিৰ
(উজনি আসামৰ 'উইভিং ইন্সপেক্টৰ') সহধৰ্মিণী শ্ৰীযুতা
চিন্তামণী মেধিয়ে কিতাপখনি প্ৰকাশ কৰাত লিখকে
তেখেতৰ প্ৰতি জলাগৰ শৰাই আগ বঢ়াইছে ।

অদ্বৈত শ্রীযুত, 'বীণী' সম্পাদক মহোদয়ে ভেবেভব
বহুযুগীয়া আলোচনী কাকতত সত্তীৰ জীৱনীৰ সাৰভাগ
প্ৰকাশ কৰি লিখকক উৎসাহিত কৰাত লিখকে ভেবেভব
প্ৰতি আন্তৰিক ধন্যবাদৰ সৈতে প্ৰকাৰলি আগ বঢ়াইছে।

সৰ্বশেষত, আঁতৰত থাকি কিতাপখনি ছাপা কৰিব লগা
হোৱাত মাতে মাতে যি দুই এটা বৰ্ণালি আৰু আঁঠোৱা
ৰৈ গৈছে তাৰ বাবে সজদয় পাঠক-পাঠিকাসকলৰ প্ৰতি
লিখক ক্ষমাৰ প্ৰাৰ্থনা। ঠাং —

বিনীত—

‘লিখক’

লিখকৰ বক্তব্য।

... ৰে সংসাৰ-ক্ষেত্ৰৰ দুখ-কষ্ট, বিপদ-আপদ, আলা-
গৰণা অতিক্ৰম কৰি অকল কীৰ্তি লাভিছে, সেইসকল মহাপুৰুষেই
আমাৰ চিৰ-নমস্কাৰ আৰু আদৰ্শ। নিজ অৱস্থাৰ লগত সাদৰত
ৰাখি এনে কোনো একমক আৰ্জন কৰি ল'লে কৰ্তব্য পৰ্বত আন্তৰিক
দৈ উন্নতি লাভ কৰাত সহজ হয়। গতিকেই, মহত লোকসকলক
জীৱনী আদান আবধীয়।

সচবাচৰতে জীৱনী সকলক লগা-চোৱালীৰ উপযোগী হোৱাট
শ্ৰেয়ঃ। বাতে সকলো পৰাই কোমলমাত্ৰ লগা-চোৱালীবিলাকৰ মনত
লজতাৰ বোপন কৰিব পাৰি। এনে ভাব মনত লৈয়েই 'সতী-
বাধিকা'ৰ জীৱনী বিশেষকৈ ভাট-ভনীটিহঁতৰ উপযোগী কৰি লিখা
হৈছে। যদি এই জীৱনীৰ পৰা তেওঁলোকৰ অকণমানো উপকাৰ
হয়, তেন্তে লিখকে তেওঁৰ চেষ্টা সকল হৈছে বুলি ভাবিব।

বেউলী, সীতা, সাবিত্ৰী, জয়মতী, দময়ন্তী আদিৰ দৰে বাধিকাও
আলমৰ এগৰাকী সতী আৰু আদৰ্শ কৰি ল'ব পৰা ভিৰোভা।
৬মৰ বিষয় যে আমি বহুতে এট সতীৰ বিষয়ে নেজানো। আনকি
অনেকলোকে তেওঁৰ নামটোও শুনি পোৱা নাই বুলি ক'লে বহুট
কোৱা নহ'ব। শ্ৰীমন্তদেৱৰ জীৱনী চাপা হৈ নোলোৱাত বোধকৰো
হোৱাৰ প্ৰধান কাৰণ। বৰ্ত্তমানে দুই চাৰিখন লভ্যদেৱৰ চৰিত্ৰ-পুৰি
চাপা হৈ অলোৱাত আৰু আজি কিছুদিনৰ পৰা এই সতীৰ বাধিক
উৎসৱ অসমীয়া বাইছে পালন কৰাত, অৱশ্যে এই বিষয়ে বহুতৰ
জান হৈছে। যি কি নহওক অন্ত্যস্ত সতী-ভিৰোভাসকলৰ দৰে এই
সতীদেৱী বিশেষকৈ অসমীয়া ভিৰোভা-সমাজক পঢ়ি তোলাত সজা
কৰিব বুলি আমাৰ বিশ্বাস।

সতী বাধিকাৰ বিশেষকৈ লক্ষ্য কৰিবলগীয়া ভণ হৈছে, তেওঁ
কেদেইক ভল্‌বাপত জৰা ধৰি, বাঁতি-নীতি পালন কৰি, স্নাত্তাৰী
সংযমী আৰু পতি-পৰায়ণা হৈ গৃহস্থী কৰিব কবিত্তে আধ্যাত্মিক
উন্নতি লাভ কৰিছিল।

বাধিকাৰ বাহুল্য কৌতুকী : বিশেষকৈ খটনাৰ আশঙ্কাত আৰু
পাচছোৱাৰ বিশেষ বিবৰণ কেটবাক্স লিখকৰ 'লভ্যদেৱৰ চৰিত্ৰ' পুৰি
আলোচনা কৰিত পোৱা নগ'ল। ভনী-বাৰ লভ্যদেৱৰ আদি চৰিত্ৰ

পুথিও এই বিক্রে বাহুল্যটক বর্ণোদ্য আছে ; কিন্তু অনেক অনুসন্ধান
কৰিত্ত আদি চৰিত্ৰ পুথি পোৱা নহ'ল । দ্বিতীয় সংস্কৰণত কীৰ্ত্তন
আকাৰ বৃদ্ধি কৰিবলৈ লিখক চেষ্টাত থাকিল । ইতি—

বিনীত—

ঐপুৰ্ণলাল দাস ।

পাতনি

সভা অহি শিল্পৰ প্ৰতিমা তাক চাকিবলৈ সহজ কিন্তু মোহাবিবলৈ একেবাৰেই অসম্ভৱ। মঙ্গলময় পৰমেশ্বৰে একো একো সময়ত একো একো জন আৰ্হি লোকৰ হতুৱাই জগতৰ দৃষ্টিৰ সমুখত একো একোটি আৰ্হি দাঙি ধৰাই জগতবাসীক একো ধাৰা নতুন ভাবেৰে অনুপ্ৰাণিত কৰাই থৈ যায়। সেই আৰ্হি লোকসকল পৰিয়াল, বংশ নাইবা সমাজ বিশেষৰ সম্পত্তি নহয়; সিবিলাকক ডেনেকৈ সীমাবদ্ধ কৰি থোৱাটো মঙ্গলময়ৰ ইচ্ছাও নহয়। মহত্বা ক্ৰন্দনৰ দান; বংশ পৰিয়াল, সমাজ আদিৰ চাৰি সীমাত ভিতৰত শাখা প্ৰশাখা বিস্তাৰ কৰি সেই মহত্বাট পূৰ্ণ অৱস্থাৰ ধাৰণা কৰিব নোৱাৰে।

সতীত্বৰ এনে এটি সু আৰ্হিকে সমাজৰ আগত দাঙি ধৰিবৰ ইচ্ছাৰে মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰে আৰ্হি প্ৰায় ৪০০ বছৰৰ পূৰ্বত বাৰিকাৰ হাতৰ কলেৰে শাস্তি জ্ঞান বঢ়াইছিল। সেই আৰ্হি দেখুৱাই শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰে এহাতে সতীত্বৰ গোবৰ বঢ়ালে আৰু আন হাতে তাৰ চলে'ৰে অসংখ্য নব-নাৰীৰ সমুখত বৈকল্প ধৰ্ম্মৰ উজ্জ্বল মহিমা প্ৰকাশ কৰিলে।

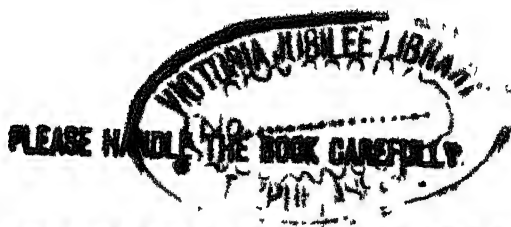
শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ প্ৰয়োগৰ পাচত বাৰিকাৰ নামত চৰিত্ৰ লিখাক সকলে দুই চাৰি উপকথাও সংযোগ নকৰা নহয়।

কিন্তু এনে বিধ উপকথাৰ (myth) পৰা বাধিকা কিয়
ভাবিব কোনো প্ৰাচীন আৰ্হি লোকেই মুক্ত নহয়। অৱশ্যে
এই সামান্য উপকথাই বাধিকাৰ প্ৰকৃত চৰিত্ৰৰ ওপৰত
একো সন্দেহৰ মৰিচা পেলাব পৰা নাই। উপকথাৰ মাজেদিও
সত্যই সত্যৰ উজ্জলতাকে প্ৰকাশ কৰি আছে।

হুখৰ বিষয় 'বাধিকাৰ' সম্পূৰ্ণ জীৱনী আৰ্হিও ছদ্মৰূপ।
স্বত্ব চৰিত্ৰ বিষয়ক পুথি কেইখনিত যি আছে তাতকৈ
অধিক জানিবলৈ উপায় এতিয়ালৈকে আমি পোৱা নাই।
কেতিয়াবা যদি তেনে পুথি ওলায় আমাৰ অতি আনন্দ
উল্লাসৰ বিষয় হ'ব। সিমানতো শ্ৰীমান পূৰ্ণলাল দাসে সেই
সামান্য আভাসৰ ওপৰতে আঙুলি বাধিকাৰ এই সৰু জীৱনী-
পুথিখনি বাইজৰ আগলৈ প্ৰকাশ কৰা বাবে অতি আনন্দিত
হৈছে।

আশা কৰোঁ শ্ৰীমন্ত গুৰুৱে যি উদ্দেশ্য লৈ 'বাধিকা'
সত্ৰীক শাস্ত্ৰজ্ঞান বহনত অৱতৰণ কৰাইছিল সেই উদ্দেশ্য
সুসিদ্ধ হওক আৰু বাধিকাৰ সত্ৰীয়ে জগতবাসীৰ অন্তৰত
আৱৰণ স্থান লাভ কৰক। ফুল ধোপাত থাকে এজনৰ,
কিন্তু সি গৌৰভ বিলায় সকলোকে।

শ্ৰীমিত্ৰদেৱ মহন্ত।

সতী বাধিকা।

ববদোহাৰ পুৰণি কথা।

সত্যযুগত চন্দ্রবংশৰ যযাতি নামে এজন বিখ্যাত বজা আছিল। সৰু সময়ত নগাৰী জলাৰ ববদোহা অঞ্চলৰ এখন অটব্য ভাৰিত এজন কবিয়ে তপস্বী কবি আছিল। তেওঁ তাত কিমান দিন তপস্বী কৰি আছিল তাক কোনেও ঠাৱৰকৈ কব নোৱাৰিছিল। কালক্ৰমে চকুচটিৰ বাহিৰে তেওঁৰ সকলদেহ উইচিলাই আগৰি ধৰিছিল। তথাপি তেওঁ হুখকট, ছালা-যত্ৰণা সকলোলৈকে আওতাৰ কৰি পৰমপিতা নৃসিংহৰ একান্ত প্ৰিয় ছান কৰি আছিল।

DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)

এদিন যযাতিয়ে সৈন্ত সামন্তেবে সৈতে তেওঁৰ নিজ কক্ষাক লগতলৈ যুগয়াৰ উদ্দেশ্যে বহুত দিনলৈ বাজআসাদৰ পৰা বাহিব ওলাল। পূৰ্বসূত্ৰা হৈ আঁহোতে আঁহোতে ভালমান দিনৰ মুকত তপস্কাত ময় হৈ থকা কসিব আশ্রয় পালেহি। কিছুমান বন্ধকবে সৈতে বাজকুমাৰীক আশ্রমতে থৈ বজাই চিকাৰ অন্তসন্ধানত অটবা অৰণ্যত প্রবেশ কৰিলে।

কসিক আৰবি থকা উট্টিলাটে। বাজকুমাৰীৰ নিচেই কাষতে আছিল। এই উট্টিলাৰ গাত দুটি উজল বস্ত্ৰ জলি থকা দেখি অৰলা কুমাৰীয়ে 'সেই দুটানো কি জ্বলে' বুলি মাৰি এডালেবে খোচমাৰি নিলে। পোচত কসিব চকুদুটি ফুটি অন্ধ হৈ পৰিল; আৰু লাগে লাগে ভাবপৰা তেজ নবলৈ ধৰিলে। ধ্যান ময় কসিব এই আঘাততো কষ্ট বোধ নহল আৰু ম্যানো মেভাগিল। সেই খোচমাৰাতে দুট্টিলাৰো কিছু অংশ খৰ্চ পৰাত কসিব শৰীৰৰ কিছু অঙ্গ ওলাই পৰিল। কুমাৰীয়ে আৰু তেওঁৰ লগত থকা পাৰ্শ্ব পহৰীয়া নিলাকে সেই দৃশ্য দেখি 'হৰি! হৰি!' কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁলোক ভয় আৰু দুখ বেজাৰত আহুৰ চ'ল।

উত্তিমধ্যে বজাই চিকাৰৰ পৰা ঘূৰি আহি আশ্রমৰ সেই ঘটনাস্থলিত উপস্থিত হলহি। তেওঁ নিম্নমতে ঘটনাৰ সকলো কথা বুজিব পাৰিলে। কসিব শাপৰ ভয়ত বজাৰ নুকু কঁপি উঠিল; মুখমণ্ডল বিবৰ্ণ হৈ পৰিল। তেওঁ ভাতে মূৰে কপালে হাত দি স্বৰ্গ পৰা মাতৃদেব দৰে কিছুপৰ

অনব অঙ্গলই থাকিল । তার পাচত কবিব চরণত দীঘল
 হি পদ্য কাকুতি মিনতিবে অবলা কুমারীয়ে কবা দোষব বাবে
 কমা তিকা মাগিলে । বজাব স্তুতি মিনতিত কবিব তপস্তা
 তাঁগিল । তেতিয়াহে তেওঁ চকুত কি আশাত লাগিছে তাক
 অল্পভব কবিব পাবিলে । বজাব মুখব পবা সকলো ঘটনা
 শুনি তেওঁ কিছুপক নীবেবে ব'ল । পাচে আনন্দ প্রকাশ
 কবি বজাক অন্তর দান দি কলে, “বাজন । মই আপোনার
 স্তুতি মিনতিত পবন সন্তোষ পাউছে । বালিকাই অজ্ঞতা
 আক অজ্ঞানতা-বশতঃ কবা দোষব বাবে মই ক্ষমা কবিছোঁ ;
 সেটাবাবে শাপ নিদিও । কিন্তু, এটা কথা ; এট কুমারীক
 আপুনি মোক সম্প্রদান কবিব লাগিব ।”

কবিব বচন শুনি বজা চিন্তাব আঠাট সাগবত ডল গল ।
 তেওঁ মনে মনে ভাবিবলৈ ধরিলে, “কি বিপদ । অস্থিমাত্র
 সাব আভেগে, অথচ এনে অরহাতো কবিব কস্তা লাভ
 অভিলাস ! নিজ কস্তাক এনে এজনলৈ সম্প্রদান । ইহাতকৈ
 আক কি বেজাবব কথা হব পাবে ।” কিছু সময় নিতালে
 থাকি তেওঁ পুনর ভাবিবলৈ ধরিলে, “নহলেতো আক উপার
 নাই ; কবিব শাপ গ্রহণ নাইবা কস্তা দান । ছুটাব এটাব
 পবাও হাতসবা টান ।” এইরবে বহুতখিনি গুণাগুণা কবি
 “ভয়ক দিলেও দিয়া, জোরাইক দিলেও দিয়া ।” বুলি
 কুমারীক কবিব দ্রাক্ষত অর্পণ করিলে । তার পাচত, বজাট
 বিবাহ মনেবে সৈন্ত সামন্তেবে নিজ বাজালৈ খুঁবি গ'ল ।

কাষিৰে বাজকুমাৰীক লাভ কৰি, সুখে সম্পদে থাকিবৰ অভিপ্ৰায়ে ধনীমাকৈ এটি ঘৰ সজালে; আৰু ওচৰতে এটা আচল-বচল পুখুৰী খনালে। কিন্তু, জড়তাৰলতঃ সুখভোগৰ পৰিবৰ্ত্তে তথ শোককণ্ঠে কাল নিয়াব লগাত পৰিল।

এইদৰে কিছুদিন যোৱাৰ পাচত এদিন তজন দেবদৈৱত অধিনাকুমাৰ আৰু আশ্বৰ চুৱাবত উপস্থিত হ'লহি। তেওঁলোকে দেৱতাৰ পাবিত্ৰ ঠাই নগাট কাষৰ ওচৰলৈ আহাৰ্য্য বিচাৰি আহিছিল। কাষৰ বাসত চলুৱাত সকলোকৰা জনোৱাত তেওঁ উত্তৰ দিলে, "তোমালোকৰ মনৰ বাকা অচিৰে পূৰ্ণ হ'ল। কিন্তু, তোমালোকে অলপ একটী আকাৰ কৰি মোৰো এটা অভ্যাষ্ট পূৰ্ণ কৰাক সন্মত হ'ব লাগিব। মই জানো যে সি তোমালোকৰ অসাম্য নহ'ব। বুদ্ধকালৰ অলপ সুখে সন্তোষে কাল কটাব নলি। একলী বাজকুমাৰীৰ পাৰ্শ্ব গ্ৰহণ কৰিলে, নালকৈ ঘৰ-চুৱাৰ সজালোঁ, কিন্তু, সকলো মিছা হৈছে। জড়তাৰূপ বুদ্ধাৱস্থাৰ আগত সকলো আকাশকুসুমত পৰিণত হ'ল। গতিকে, এতিয়া মই তোমালোকক উঠাকে খাটো যেন মোক এই জড়তাৰ পৰিবৰ্ত্তে যৌৱনাৱস্থা আনি দিয়া।"

এই কথা শুনি অধিনাকুমাৰ দুকলমে কথাসেবে, কাষৰ উপকাৰ সাধিবলৈ সন্মত হ'ল। কাষৰ পৰামৰ্শ মতে তেওঁলোকে সাতখন সান্দৰৰ পৰা জল আনিবলৈ আহাৰ্য্যৰ কাষৰ হ'ল।

কিছুদিনৰ মূৰত সাতসাগৰৰ জল ভাৰ বান্ধিলে দুয়োজন পুনৰ কাষৰ চুৱাবত উপস্থিত হলহি। কাষৰ উপদেশ মতে সেইজল পুখুৰীত ঢালি দিলে আৰু দুয়োজনে কাষিক ছুই গছত ধৰি তাতে জুবুৰিয়ালে। অলপ পাচতে ঘোঁৰন লাভ কৰি কাষিক এজন স্তন্যৰ খুলন্ত পুৰুষ হৈ পৰিল। সেই দিন ধৰি কাষিয়ে মনৰ আনন্দৰে সুখ সন্তোষত কাল কটাবলৈ ধৰিলে। অগ্নিনীকুমাৰ তজনক আশ্রমতে কিছুদিন খুৱাই-বুৱাই ৰাখিলে। তাৰ পাচত অনেক মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা তেওঁলোককো দেৱতাৰ দ্বাৰা ঠাই দিয়াত পৰম সন্তোষ লাভিলে।

দ্বাপৰত যেতিয়া ঐকৃষ্ণই দ্বাৰকাৰ পৰা কুণ্ডলবাজ ভীষ্মকৰ কন্যা কৰ্ণালীক ধৰণ কৰিবলৈ আহিছিল, তেতিয়া লগত সাৰথি দাকক আৰু বেদনিধি পণ্ডিত আছিল। বধৰ প্ৰৱল বেগত আদৰ্শতে বেদনিধি অচেতন হৈ পৰিল। নিমিষতে বধ চলিলে নমালে; আৰু সেই সত্যযুগত কাষিয়ে বনোৱা পুখুৰীৰ পাৰত থকা এজোপা বটগছৰ ছাঁত আশ্ৰয় ললেহি। পুখুৰীৰ পৰা অলপ পানী ফুলি আনি মূৰত দিবা মাহে বেদনিধিৰ তেজৰ সান্ধি আৰু কৰ্ণালীক সুস্থ কৰিলে।

কালকাল ঐকৃষ্ণক সেই ঠাইৰ বিষয়ে বৈ পুৰুষ সন্তোষ লাভি কৰে বুলি

“বৰ কলে আঁত হৈবো অৱতাব।

‘ন’ গ্ৰাম, ‘ক’ পিতৃ, ‘স’ মাক নাম।

জীৱক ওৰিবো। ভক্তি ধৰাটে অনুগাম ।

কলিমুন্নে 'ল' নাম ধৰিবোহো। আহি ।

ভক্ত কালতে মই হৈবো ভীষ্ম নানী ।"

(৩ ভবদেউ বিপ্ৰ)

কল্পনিক হবন কবি ঘূৰি আহোঁতেও পুনৰ এই ঠাইতে
বধ বাধি জিৰণি লয়। সেই ঠাইত আগলৈ চিন বাধি
বৈ বাবৰ উদ্দেশ্যে ভগবান শ্রীকৃষ্ণকৈ বধৰ ওপৰত উঠি
মোপ দিহাত বধৰ তলত থকা আৰু তাৰ ওচৰৰ ভালেমান
ঠাই দ হৈ বহি যায়। এইচিন বাধি তেওঁলোক বাবকালৈ
যাত্ৰা কৰিলে। গাটী ভোৰৰ বৰ দ হৈ পৰাত কালক্ৰমত
সি কবাসায়া নামে জনাজাত হৈ পৰিল।

— : : —

বৰদোবাত শ্রীশঙ্কৰ ।

চাওঁতে চাওঁতে ঘাপৰ অভিবাহিত হ'ল আৰু কালৰ
গতিত কলি আহি প্ৰৱেশ কৰিলে। মানুহ ধৰ্ম্মত নচলা

হ'ল ; অশ্রায় অধৰ্ম্মত যজি শ্ৰাণীবধ, জীৱ

কলি । হিংসা কৰি কুপখণ্ড চলিবলৈ ধৰিলে। পৰমেশ্বৰ

ভগবানে প্ৰাণী জগতৰ এনে কাৰ্য্যকলাপ

দেখি হিবেবে থাকিব নোৱাৰা হ'ল। পৃথিৱীৰ ভিন্ন ভিন্ন

ঠাইত একোটি অৱতাৰ খৰি মাহুৰসমাজক অসত্যপথৰ পৰা
সত্যপথ দেখুৱাই দিবলৈ নিব কৰিলে ।

“ঐচৈতন্য ঐশ্বৰ্য আৰু হৰিধ্যান ।
বমানন্দ সমে চাৰি হৈবন্ত প্ৰকাশ ॥
ভাৱাৰ কলিত হৈব ধন্য প্ৰৱৰ্তক ।
দক্ষিণ পশ্চিম পূৰ্বে উত্তৰ দিশক ॥
ইসবৰ উপদেশ কলিৰ লোকৰ ।
ভষণ উপায় হৈব জানা দেৱী সাব ॥”

(হৰগৌৰী সংবাদ)

আৰু ঐকুন্সই গীতাত নিজে কৈছে :—

“যদা যদাহি ধৰ্ম্মস্য হানিৰ্ভৱতি ভাৰত ।
অদ্যখানমধৰ্ম্মস্য ভদান্নানং সজামাহব ॥
পৰিত্ৰাণায় সাধুনাং বিনাশায় চ দুষ্কৃতাম্ ।
ধৰ্ম্মসংস্থাপনার্থায় সন্তুৰামি যুগে যুগে ॥”

অৰ্থাৎ :—

“নিজ অংশে কৰি যুগে যুগে অৱতাৰি ।
নিজ ভৃত্য বৰ্গৰ প্ৰথক ইচ্ছাৰি ॥
পাৰ্হতি অধৰ্ম্মিগণ বিনাশি ধৰ্ম্মস্থ ।
মিহুদাস সন্তুতক ৰাখন্ত পালন্ত ॥

যদা যদা যুগে বর্ষ্য লুপ্ত হোৱন্ত ।

তদা এক কণে হবি বর্ষ্যক পালন্ত ॥”

(বৈবস্ব পুৰাণ)

সেই সময়তে দাপবত কল্পিলীক হব। কবি উভতি
আটোতে আদবাটত কষিয়ে খনোহা পুখুৰীৰ পাৰৰ গছৰ
তলত গতিয়া কৰাব কথা ভগবানৰ মনত
দলহন। পৰিল। পূৰ্বৰ কথা স্মরণ কৰি ১৫৪৯ খ্রঃ
কাতিমাচ, অমাবস্তা তিথি বৃহস্পতি বাৰৰ
মাজনিশা ভগবান শ্রীকৃষ্ণকৈ কৃষ্ণস্বৰৰ ঘৰত সন্ধ্যাসঙ্ঘাৰ গঠিত
শ্রীশঙ্কৰ নান লৈ জন্ম গ্রহণ কৰে। শঙ্কৰদেৱৰ জন্মৰ
তিনদিনৰ পাচতেই সন্ধ্যাসঙ্ঘা আট স্বৰ্গী হয়, আক
পাঁচ বছৰ তৰ্ত্ত নহৰোতেই পিতৃদেৱ কৃষ্ণস্বৰেও পৰলোকলৈ
গতি কৰে। বুঢ়ীমাক দেবসুতী আৰু খাট মাক চান্দৰীৰ
লালন পালনত শঙ্কৰদেৱ ডাঙবদৌলত হয়। ১২ বছৰ বয়সত
লিখা পঢ়া আৰম্ভ কৰি ১৭ বছৰ বয়সত শ্লোক গুৰুত লিখিব
লগা সকলো বিষয়ত পাৰ্গত হৈ উঠে। তাৰ পাচৰ বছৰতে
প্রথমবাৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ যাত্ৰা কৰে। পশ্চিমৰ নানা
তীৰ্থ পৰ্য্যটন কৰি আৰু নানা কথা শিকি কবি ভালেমান
দিনৰ মূৰত ঘৰলৈ ওভতে। ২০ বছৰ বয়সত তেৰাট শিৰোমণি
ভূঞা পদ গ্রহণ কৰে; আৰু ২১ বছৰ বয়সত চৰিত্ৰ
ভূঞাৰ কন্যা সূৰ্য্যৱতী আটৰ লগত বিবাহ কাৰ্য্য সমাধা
কৰে।

দেশ ভ্রমণ কবি অতীত দিনদিয়েকব পাচতেই জাতি
 মিত্রাদিয়ে ঐশ্বর্য গুণক দেশ বিদেশত দেখি অতীত বিষয়ব
 দৃশ্য এটি দেখুয়াবলৈ অনুবোধ কবে।
 মিত্রব টাঁহিমধ্যে ভিত্ত দেশব অন্তর্গত ব্রহ্মতব
 জগদীশ মিত্র জগদীশ মিত্র জগদীশ মিত্র
 ঐশ্বর্য গুণক আগত ভাগবত পাঠ কবিবলৈ
 অতি তেবাক জনালে।

“আমি হিবোতীয়া। ব্রাহ্মণ জানিয়া
 পঢ়িলোহো ভাগবত।
 জগদীশ মিত্র নাম দিলা গুণ
 জানন্দ কবি মনত।
 জগদীশ আগে টোটো ভাগবত
 পঢ়িবাক বলে গৈলো।
 আগে জগদীশে দেখা দিলা মোক
 নয়ন জবি দেখিলো।
 মোক আশ্রয় কবি লক্ষ জগদীশে
 শুনিয়েক বিজবব।
 ববদোরা গ্রামে আশ্রয় লবব
 যাহোক ভৈকে সহব।
 লবব মোব নাহিকে অস্তব
 ভৈকে পঢ়া ভাগবত।

হেন তুমি মই আনন্দে লবিলো
আজ্ঞা কবি শিবোত্তম ।”

(শুক চবিত্ত)

উত্তম শঙ্করদেবে কলে :—

“০ ০ তুমি বিপ্র মহাশয়,
কৃপা কবি তোমাক পঠাইলা মোর পাশে ।
তুমি হেন বিপ্রক লভিলো ভাগ্যবশে ॥
কালি আবস্থিবা মহাপ্রভ ভাগবত ।

*

তুমিহাক মোর মহা আনন্দ আচর ।

(শুক চবিত্ত)

জগন্নাথর আজ্ঞা শিবোত্তম কবি :—

“হাবিয়ে পাড়িলা বিপ্রো বাহুবল ভাগবত ।”

জগন্নাথ মিশ্রর ভাগবত পাঠে আক স্বল্প বৃত্তান্তই
শঙ্করদেবর মনর গতিক পরিবর্তন কবি ক্রিয়াত নতুন শক্তি সকার
ক'বিলে । যিজন পুৰুষে শঙ্করর মনত এট শক্তি প্রেরণ
ক'বিলে, সেই মহাপ্রভু জগন্নাথদেবর গুণাত্ম-কীৰ্ত্তনকে হয় অরতে
বর্ণনা কবিবলৈ শঙ্করদেব প্রতিক্রিয়া-বদ্ধ হ'ল । এট উদ্দেশ্যে
‘ব্রহ্ম-পুৰাণ’র পৰা উবেদা বর্ণন পদ ক'বিলে, আক জ্ঞাতি-

মিত্রাদিৰ অন্তৰোধ বন্ধার্ণে বৃন্দাবনী গোপালর
কল্পসর লাক চিহ্ন কল্পসর পাতিবলৈ আয়োজন ক'বিলে কল্পসর
স্বা স্বাধীন । লগতে একেবারে নতুন আধিবে এখনি

চিহ্ন-যাত্রা ভাটনা পাতিবলৈকো মন ক'বিলে ;
ভাটনার উদ্দেশ্যে সাতখন বৈকুণ্ঠ-চিহ্ন (কাপোবর ওপবত

বহুবে অঁকা দৃশ্য) অতি ধূনীয়াটক অঁকিলে আক পন্ডিত
দেখি অহা দবে খোল, ভাল আদি বাস্ত-যন্ত্র প্রস্তুত কবাই
ললে । ইতিপূর্বে আসামত যুদ্ধকালে প্রচলন আছিল ।
সেইদিন খবি আসামত নানা বকমৰ ভাল আক খোলৰ প্রচলন
হবলৈ ধৰিলে ।

দিন, বাৰ, তিথি, নক্ষত্র চাই কাগুণ মাহৰ শেষত পৰা
পূৰ্ণিমা তিথিতে কলুংসৰ পাতিবলৈ শিব কৰিলে । তেতিয়াৰ
পৰা আসামৰ সকলো ঠাইতে এই উৎসব পালন কৰি আহিছে ।
বৰদোৱা, বৰপেটা আদি মহাপুকুৰীয়া থান-সত্ৰবিলাকত আজি
কালিও ই এটা ডাক্তৰ পৰ্য্যব । কোনো কোনো মহাপুকুৰীয়া
সত্ৰত তিন দিনৰ পৰা সাত দিন পৰ্য্যন্ত এই উৎসব পালন কৰে ।

নিৰ্দ্ধাৰিত দিনত বৃন্দাবনী গোপালৰ কলুংসৰ আবহ
হ'ল । জাতিবৰ্ণ নিৰ্বিশেষে নানা ঠাইৰ শিষ্য-শ্ৰেণিষ্য, তকত
মহন্তসকলে আতি উৎসবত যোগদান দিলেহি । ভাৱনা
চাবলৈ অহা ল ল লোকেবে দিনতে ফলুংসৰৰ বতাবৰ
ভাবি পৰিল । মানুহে বিব-দি বাট পাবলৈ নোহোৱা হ'ল ।
কোন ক'ত আছে, কোন ক'ত বহিছে, কোন কটল গ'ল
তাক জানিবৰ কাৰো সাধা নহল ।

এজনী পোহাবীয়ে এপাতি মাছলৈ গাৱঁত সলাবলৈ
আহিছিল । বাটেদি আহোঁতে নিলগৰ পৰা বতী দৰৰ দৃশ্য
আক মানুহৰ জুম দেখি “ভাত কিনিও বৈছে” বুলি চাবলৈ
ওচৰ চাপি গ'ল । “বাতিলৈ ভাৱনা হব তালৈকে মানুহ

আহিছে" বলি জানিব পারি পোহাবীয়ে ভাধিবলৈ ধবিলে,
 "গাওঁৰ সকলো মামুকেই যবজুয়া কৰি আহিছে; মাছনো
 কাৰ সৈতে সলামগৈ ? বাতিটো ভাৱনা চাই, পুৱালৈ মাক
 সলামগৈ।" এই ভাৰি মাকৰ পাচি যুৱৰ পৰা নয়াই ভাৱনা
 চাবলৈ অপেক্ষা কৰি ব'ল।

চকু বাত্ৰা ভাৱনা আৱন্ত হ'ল। শঙ্কৰদেৱে নিজে সূত্ৰধাৰ
 সাক্ষি প্ৰত্যেকখন বৈকুণ্ঠৰ চিহ্ন বৰ্ণনা কৰিবলৈ ধবিলে। তেৰাখ
 নানা অঙ্গি ভাঙ্গ যুক্ত নৃত্যটো সকলোৰে চকুত চমকু লগাট মন
 মুগ্ধ কৰিবলৈ ধবিলে। মাজে সময়ে শুকক চঠাতে চিহ্নত দেখা
 পোৱা গৈছিল, আৰু সেত সময়ত তেৰাক গা'য়ন বাস্তৱ
 মাজত দেখা নগৈছিল। এই দুখটোই মৰ্মক সকলৰ মন এনে ভাবে
 আকৰ্ষণ কৰিছিল যে তেওঁলোকে ভোক পিয়াত নিজা আহিকো
 পাৰ্জি গৈছিল তিনিদিন একেলগানে ভাৱনা হৈ থকাতে
 তেওঁলোকৰ চাহ আমনি নালাগিছিল। তেওঁলোকে ভাৱনা
 চাই ইমান আপোন পাহৰা হৈছিল যে সেই তিনিদিন তেওঁ-
 লোকৰ মনত এদিন যেন হৈ ধোৱা হৈছিল।

ভাৱনা শেষ হ'ল; বাওঁজসকল দিহা দিহা গ'ল। পোহাবীয়ে
 মাকৰ পাচিলৈ মন কৰি দেখে যে মাছত পোক দিছে;
 ভোঁ ভোঁ কৰি পৰ-মাখি পৰিছে। কাণ্ড
 পোহাবীৰ কথা। মথীয়া বাতি এটাতো জীয়া মাছখিনিত পোক
 দিয়াত পোহাবী অৱাক হ'ল। "কিবা
 কাৰণতে মাছ বিলাক বেয়া হৈছে" বলি জানি পানীত ধুইলৈ

তাক সলাবলৈ শ্বিৰ কৰিলে । ভাৰিচিহ্নি বাটৰ দাঁতিত
 মামুৰৰ চকুৰ আঁৰৰ খাল পুখুৰীলৈ চকুদি মাৰলৈ ধৰিলে ।
 কিছুদূৰ যোৱাৰ পাচত হঠাৎ হাবিৰ মাজৰ এটা সৰু
 পুখুৰীৰ চকু পৰিল । সেট পানীতে মাতুৱে নেদেখাকৈ মাছ
 বিলাক ধুই লবলৈ বুলি হাবিৰ মাজ সোমাল । এই
 পুখুৰীয়েই পূৰ্বৰ যুগৰ সেট ভপখী সিন্ধু যযাতি মহাবাজৰ
 জোৱায়েক খেনোৱা পুখুৰী । পোতাৰীয়ে তাত মাছবোৰ
 ধোৱামাজে জীয়াটৈ উঠিল ; আৰু কিছুমান মাছ পাচিব
 পৰা ভপিয়াট ভপিয়াই পানীৰ পৰিল । এনে নোহোৱা
 নোপজা কথা দেখি পোতাৰীজনী আচৰিত হ'ল ; উফালে
 পুখুৰীৰ পানীৰ স্তৰ যদিও তাইৰ মনত দৰ বা লাগিল ।
 তাত এই কথা গোপনে ৰাখি মাছে সময়ে গেলামাছ পালে
 মনে মনে সেট পুখুৰীত ধুই জীয়াট লৈ গাৱঁত সলাই
 আনেগৈ । সেই কাৰণে পোতাৰীজনীৰ অৱস্থা দিনক দিনে
 আন পোতাৰীতকৈ ভাললৈ আহিবলৈ ধৰিলে ।

টেম্পৰাণী জ্ঞান বজ্জাব প্ৰথম কাৰণ ।

ই প্ৰায় ৪০০ বছৰৰ আগৰ কথা। টেম্পৰাণী বা টেম্পুৰাণীবন্ধ সেই সময়ত এটা বৃহত্ত চাপৰি বা মাজুলি আছিল। ই দীঘলে প্ৰায় ৮১২ মাইল আৰু টেম্পৰাণী জ্ঞান প্ৰস্থে প্ৰায় ৪১৫ মাইল মান আছিল। টেম্পুৰাণীৰ উত্তৰ পশ্চিমেনি ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ এৰা সঁজি এটা সৰু জ্ঞান এটাৰ দৰে দক্ষিণ পশ্চিমমুৱা হৈ বৈছিল।

বৰদোৱা টেম্পুৰাণী বন্ধৰ ভিতৰতে। সেই সময়ত এই টেম্পুৰাণী বন্ধ শিৰোমণি ভূঞাৰ বাজাৰ মাজ ঠাই আৰু বৰদোৱা তাৰ বাজধানী স্বৰূপে আছিল।

টেম্পৰাণী জ্ঞানৰ দক্ষিণ পাৰত নলচা বায়ুণ গাওঁ। বৰ্তমান এই গাওঁ বৰহেঙাটি, হিছলগুড়ি, কোণাইকাটি নামে জনাজাত হৈছে। তাৰ পৰা অলপমান দূৰতে বায়ুণ আৰু এখন কৈবৰ্ত্ত গাওঁ আছিল। সেই গাওঁতে 'পোহাৰী'ৰ কথা। আমি আগতে কৈ অহা সেই পোহাৰী জনীৰ ঘৰ। পোহাৰীৰ পিৰীয়েকৰ বাহিৰে আন কেও নাছিল। আদৰ্শবয়স চল্লিছ তথাপি পোহাৰীৰ মুখ দেখা পোৱা নাহে। লৰা-ছোৱালী নোহোৱা কাৰণে পোহাৰীৰ মনত বৰ বেজাৰ। খোৱা-লোৱাৰ কষ্ট নাছিল।

গিবীরেই জলবাই মাছধর আক পোহাবীরে গাছটো নি
সলাই বেচি বি পায় তারে বুধেবে খাব পাৰিছিল ।

নলকা বায়ণ গাছের একজন ব্রাহ্মণর এটি শিশু চুকাল ।
বায়ুণে বেজাব মনেবে কান্ধিকাটি শিশুক বুকতকৈ নি
শ্রম্মানত পুতি থৈ আছিলগৈ ।

পোহাবীরে এই খবর পাই ভাবিবলৈ ধরিলে, “মক্কাছ
যদি সেই পুখুখীর পানীত জীব পাবে, তেহেই মবা লবানো
কিয় নিজীব ? মোর লবা মাই, ছোরাণী নাই ; পাবো
নদি সেই বায়ুণর লবারিক জীয়াই লৈ মোর কবি লওঁহি ।”
এট ভাবি সেই বাতিরেই পোহাবীরে যনে মনে ঘরর পবা
ওলাই গৈ শ্রম্মান পালেগৈ । লাহে লাহে মাটিখানি মাটিখ
তলর পবা শিশু সন্তানটি উলিয়াই আনি দাবিব মাক্ক
পুখুখীর পাব পালেগৈ । পুখুখীর পানীত গাধুদাই দিয়া
নায়ে শিশুটি সজীবহে কান্ধিবলৈ ধরিলে । পোহাবী
আনন্দত উত্থাপন হৈ শিশুক কোলাতকৈ লৈ ঘর পালেতি ।
গিবীরেক মনে মনে সকলো কথা ভাবি কলে ; আক
আন মাক্করক সেই কথার ফুটকে নিদিবলৈ কলে । গাছের
মাক্কহে ‘কাব লবা’ বুলি কুখিলে ‘নিজব’ বুলি কুবলৈকো কলে ।

এদিন তদ্বিনকৈ ভালোমান দিন গ’ল । শিশুটি ক্রমে
ডাঙর হৈ আদিবলৈ ধরিলে । লগে লগে লবাটি দেখিবলৈকো
বব ধুনীয়া হৈ উঠিছিল । গাছের মাক্কহে পোহাবীর লবা
বুলি বিশ্বাসকে কবির নোয়াবিছিল ।

এদিনাধন সেই ভ্রাতাপে কিবা কামত পোতাৰীৰ গাৱঁলৈ
ফুৰিবলৈ আহিছিল। লৰাটি পোতাৰীৰ চোতালত উমলি
থকা দেখি বামুণে লৰাটিলৈ ব লাগি চাবলৈ ধৰিলে।
ভেঁও মাজে সময়ে সেই গাৱঁলৈ আকৈ আক জনে যে
পোহাৰী অপুৰুহা। সেই ধুনীয়া লৰাটি পোতাৰীৰ ঘৰত
দেখি বামুণৰ মূত শিল্পটিলৈ মনত পৰিল। লৰাটিক সাইলাপ
ভেঁওৰ সেই মৰা লৰাটিৰ দৰে দেখি বামুণৰ মনত সান্ধত
উপজিল। একো বুজিব নোৱাৰি ভেঁও ৫৮বৰে এজন
মানুহক পোতাৰীৰ লৰাটি বিষয়ে শুনিলে। মানুহজনোও
'কাৰ লৰা,' 'কেনেকৈ পালে' তাৰ একো সঠিক উত্তৰ
দিব নোৱাৰিলে। বামুণৰ মনত নানা চিন্তাট উৎপল-পুফল
কৰিবলৈ ধৰিলে। 'ক কৰে' কি নকৰোঁকৈ অৱশেষত
পোতাৰীক শুনিলে, "ভেৰাখাট, এটি কাৰ লৰাটো ? ক'ল
পালা ?" ভোমালোকৰ যেন নেদেখো দেখোন।"

এট কথাত পোতাৰীয়ে খঙ নকৰি উঠব দিলে, "দেউ !
ঈশ্বৰৰ বস্তু। পুৰাণে কথায়'ৰ কথ দেখি বুঢ়াকালত এট
পোনাকন দিছে। আপোনালোকৰে গোলাম বন্দী। আজীৱন
কৰিব যেন সীৰ্ঘ্য তহ।" বামুণ নিমাত হৈ ব'ল ; কিন্তু,
ভেঁওৰ মনৰ পৰা চিন্তা হুগুচিল, সন্দেহ নেভাগিল।

বহলৈ আহি বামুণে আক বৰকৈ ভাবিবলৈ ধৰিলে।
ভেঁও ভাবি ভাবি ঠিক কৰিলে "সেইটো ঘোৰেই লৰা।
পোতাৰীৰ কিয় হব ?" এনেখিলাক কথা ভাবি ভাবি,

শেষত তেওঁ উপায় বিহীন হৈ ঈশ্বৰৰ গুৰুৰ ওচৰত এট
কথা জনাবলৈ স্থির কৰিলে। পাচদিনা তপসীয়া বাট-বৈ
উঠি তেওঁ ঈশ্বৰদেৱৰ ওচৰত পোহাৰীৰ ওপৰত সেউ
বিষয়ে গোচৰ দিলেগৈ। গুৱাহাটীত তেতিয়ক লৰাটিৰ সৈতে
পোহাৰীৰ মাত্ৰ আনিবলৈ সঁজাতি পঠালে।

পোহাৰী আৰু দণ্ডৱতে গুৰুক সেৱা কৰাট মাত্ৰ
পঠোৱাৰ কাৰণ নিবেদন কৰিলে। উত্তৰত গুৱাহাটীত পোহাৰীৰ
স্থিতি, “লৰাটি কাৰ ? ভোমাৰ নে ? এওঁ বাপুদেৱে
দেখোন তেওঁৰ বুলিতে গোচৰ দিছেহি ; তুমি কি বোলা ?”

গুৰুৰ কথা শুনি পোহাৰীয়ে কিছু সময় নিমাত্তে থাকি
ভাবিবলৈ ধৰিলে, “ভাল আপদগনে পালেহি। বিটোটলৈকে
ভয় কৰিছিলো সিহেই পালেহি। কি বিপদ ! সঁচা কলেও
লাগে লেঠা, গুৰুৰ আগত এতিয়া মিছা মাতিলেও ভয়
মহাপাপ। সেই ‘দনা বাঁধিবলৈ লৰাটো বহুৱাই থ’বলৈ কটাবজী
বেটীকনো কিচ পাইছিল ? বামুণেও ইমান দিনে দেখা
নপালে : সেৱা দিনাতে গৈ ওলাবলৈ পালেগৈ। ভাল
জানিবা “বেজো ওলাল মা’পও দেখিলে।” এনেকৈ কিছুদূৰ
গুণা-গঁহা কৰি থাকি “বিটকে নহওক আৰু লাগিলে, তেও
গুৰুকনৰ আগত মিছা মাতিব পাবোনে ? ভাগ্যত যি আছে
সেয়ে হ’ব ; নোহোৱাটো ক’ব পৰা হ’ব ?” এই ভাবি
প্ৰকাশ্যে কৰিলে ধৰিলে, “প্ৰভু, বেটী মৰো লাগে তৰো
সঁচা-কথা কৈছে পাবোঁ। এই লৰা আচলতে বেটীৰ নহয়,

সঁচা; কিন্তু, এট শিশুর ওপৰত বায়ুপৰো যে অলপো হাঁত নাট। শিশু যুত্ৰা হ'ল, বায়ুধেয়ে নি আশানত পুতি থৈ আহিলগৈ। তাক তেতিয়াট হয় শিয়ালেই মাটিৰ তলৰ পৰা উলিয়াই খালে হেঁতেন, নহয় কিছু দিনৰ মূৰত মাটিয়েই খালে হেঁতেন। সেট শিশুৰ ওপৰত তেওঁৰ কি ওজৰ খাটিব পাৰে? প্রভু, যেটোয়ে মৰা শিশুক মাটিৰ তলৰপৰা খানি উলিয়াই নি জায়াই লৈছে। তেনেহলে এট লৰা বেটীৰ নহে কাৰও'ৰ পাৰে? প্রভু জগত্ৰাখেই উয়াৰ বিচাৰ কৰক।"

পোতাৰীৰ কথা শুনি সকলো অশাক। শুকৱেও পোতাৰীৰ যুক্তিসঙ্গত উত্তৰ শুনি তেওঁৰ কথাতে ভবিভৰ নিদ নোহাবিলে। বায়ুণে বেজাব মনেৰে মূল কলা ক'ব এখুটি দুখুজকৈ ঘৰমূৱা তে খাজ খাবলে পাচে, শুকৱে পোতাৰীৰ মাত্ৰ নি নিবলে 'লৰাটিনো কেনেকৈ জায়ালে' তাৰ বিষয়ে সুখিলে। পোতাৰীয়েও অলপো কথা গোপন নক'ব সকলো কথা ভাঙি-চাঙি ক'লে। শঙ্কৰমকৱে পোতাৰীৰ কথাও প্ৰভাৱ মানি, পোতাৰীৰ প্ৰতি সম্মতি হ'ল; তাক তেওঁক আশীৰ্বাদ দি ঘৰলৈ বিদায় দিলে। পুখুৰীটোৰ গুণ-গুণৰ কথাও গোপনে বাখিবলৈ শুকৱে তেওঁক আজ্ঞা কৰিলে।

শঙ্কৰদেৱে ভাবিবলৈ ধৰিলে, "এট পুখুৰীটো থাকিলে সামুদ্ৰৰ অনেক অশলৈল খটিব। গতিকে, এট পুখুৰীটো পোতাৰ এটা বাৱস্তা কৰিব লাগিব।" এট ভাবি এদিন

গোপনে পুখুরীটোব পানী পরীক্ষা করি চাই পোকাবীর
কথাব সভ্যতার যথেষ্ট প্রমাণ পালে। টেম্পবাণী জানতো
এই পুখুরীটোব কাষেদিয়েই বৈ গৈছিল। জানব পানীয়েই
যে সেই পুখুরী পানী সুশুকুয়াটৈ বাধে, এট কথা শব্দ-
ময়ে ভালটৈ বুজি উঠিল। “গাঠীব বাহিবতে জানটো
বাঙ্কি অক্সকালে খাল খানি বোরাটৈ পঠালে পুখুরী পানী
জাপোনা-আপুনি শুকাই যাবা” এট কথা জাব শুকয়ে
হেতিয়াব পৰা ‘জানটো কেনেটৈ বন্ধা যাব’ তাব উপায়
চিন্তা করিবলৈ শবিলে।

— : —

জানবন্ধন আৰু শাস্তীৰ অনুসন্ধান ।

ববদোহা বব ৮ ঠাই। ব্রহ্মপুত্ৰ বানপানী উঠিলে
টেম্পবাণী জ’নোদি পানী সোমাহ ববদোহা অকলব অনেক ঠাই
তল নিয়ায় আৰু মাছুৰব বেতি-বাতি মটৈ কাব
জান ববদোহা অপায়-অমজল ঘটায়। আগতে অনেকবাব
এব বাধা। টেম্পবাণী জানব বানপানীয়ে মাছুৰব বিলাট-
বিলাক কুলাই-পাঠিয়েন কথা কৰিছিল। আকৌ
এটবাব ব্রহ্মপুত্ৰ আগতটৈও ওঠে তল জহাত টেম্পবাণী
জান বানপানীয়ে উপাচ গ’ল। টেম্পবাণীৰ আৰু তাব দক্ষিণ

বৃহৎ কুলা চাপবিব অনেক ঠাই ভাল গ'ল। মাজুহৰ দুখ-দুৰ্গতি, গৰু-বহৰ আলাই-আখানি চকুৰে চাব নোৱাৰা হ'ল। এটাই-হবে কেবাদিনো বোৱাত মাজুহবিলাক নিকপায়ত্ত পকিল। কলমেবত সকলো বাইজ গোটেয়াই শঙ্কৰ শুকৰ ওচৰলৈ আহি টেম্পবাণী জানৰ বানপানীয়ে কৰা দুখ-দুৰ্গতিৰ কথা জনালেহি।

শুকৰে বাইজৰ দুখত দুখ প্ৰকাশ কৰিলে ; কিন্তু আনপোনে আগৰ পৰা জাবি থকা পুণ্ডীটো পোতাৰ এটা ভাল সুবিধা থলোৱাত মনে মনে আনন্দত পালে। তেতিয়াই শুকৰে সকলো বাইজক একত্ৰ কৰি জান বন্ধ কৰিবৰ উপায় চিন্তি এখন মেল পাঠিলে। সমাজৰ মুণিয়াল মুখিয়াল লোকসকলে বহুত পৰ আলোচনা-সমালোচনা কৰি জান বন্ধাব একো ভাল উপায় উলিয়াব নোৱাৰিলে।

পাচে বাইজে একো ঠিক কৰিব নোৱাৰা দেখি শুক শঙ্কৰ কিছুপৰ মৌন হৈ থাকি গম্ভীৰ ভাবে মাত লগালে—
 “বাইজসকল! বানপানীয়ে আমাৰ যি আনিছে কৰিছে আক যি বিলাট-বিপাকি ঘটাইছে মই তাক ভালকৈ বুজিছোঁ। এইবাব অকল ববদোয়াট নহয় টেম্বুৱানীবন্ধৰো অনেক ঠাই টেম্পবাণী জানৰ বানপানীত ভাল গৈছে। এই জামে প্ৰতি বহুবে আমাৰ অনেক নষ্ট কৰিছে। গতিকে, এই বিপদৰ পৰা জবিস্থৰ্গলৈকে হাত মাৰিবলৈ এটা ভাল উপায় চিন্তা কৰাৰে উচিত। মোৰ বোধেৰে এনে কৰাটোৱেই ভাল হ'ব যেন পাৰ্ভ — জানটো

গাঠীৰ বাঁহিবতে তেটো দি অকল একালে খাল বানি যোৱাই
দিলেই বানপানী অহাৰ বাট বৰিব; আৰু বাটজোত বান-
পানীয়ে কৰা আহুকালৰ পৰা তাত সাৰিব পাৰিব। গতিকে,
আপোনালোকক এতিয়াই মঠী কান বাঁহিবলৈ অনুৰোধ
কৰালোঁ। বাৰতুঞাসকলে কোব, দা, কুঠাব আদি লৈ নিজ
নিজ মাছুহৰ সৈতে গাঠীৰ বাঁহিবত কানৰ পাবত উপস্থিত
পাৰিকৰাৰি।”

বাৰতুঞাসকল একোজন সক সক বজা বা ভৰিমাবব হবে ;
আৰু শিবোৰ্মণি তুঞা .২২লোকৰ পৰৱত চক্ৰৱৰ্তী বজাব
হবে। শিবোৰ্মণি তুঞা লহৰদেৱৰ বাক্য লক্ষ্যন কৰিব পৰা
শক্তি কাৰোনাছিল। গতিকে, সকলোৱে শুকব বাক্য শিবোৰ্মণি
কৰি দৰাৰ্ঘ্যি প্ৰস্থান কৰিলে।

পাচদিনা নিদ্ৰিষ্ট সমস্ত কপিলীৰ পৰা চামধবালৈকে
যত শূন, বৈশ্ব, ক্ষত্ৰিগ, ত্ৰাশ্বণ, কায়শ্ব, তুঞা, পণ্ডিত
আদি আছিলনানে সকলোৱে তাতত চাতি,
ম'ন বক্তন কোব-কুঠাব, দা-কটাৰা আদি লৈ কানৰ
পাবত গোট খালেগৈ। মাছুহৰ সংখ্যা বহু
হেজাৰতকৈও বেচি হৈছিল। ব্ৰীশহৰ শুক্ৰে সেই ঠাইত
উপস্থিত হৈ মাছুহাবলাকক ভাগে ভাগে কাম ভগাই
দিলেগৈ।

শুকব আজামতে বাইজসকল কামত বিহাৰিহি লাগি গ'ল।
বাঁহ কটাই বাঁহ কাটিলে, গছ কটাই গছ কাটিলে; নিৰ্মমতে

জান বন্ধা ঠাট্‌ত বাঁহ কাঠ দৌল প্রমাণ হ'ল । কাঠ বাঁহ
গোট খোদা মায়ে খুটা কটাই খুটা কাটিলে, বাঁহ জোঙলাই
বাঁহ জোঙালিলে, খেতেলাই খেতালিলে, আক জানব পানী
অন্তকালে বোরাই পঠিরাবলৈ খাল খনাই খাল খানিবলৈ
খবিলে । তুট-চাৰি ঘণ্টাৰ ভিতৰতে সকলো কাম শেষ হ'ল ।
জানৰ উপাববপবা সিপাবলৈকে গোজ খুটা পোতা হ'ল ;
পখালিকৈ কামি বাকি আগন্ত বেবণিলাক খিয় খিষ্টকৈ দিয়া
হ'ল । তাৰ আগন্ত চাঙিয়ে চাঙিয়ে মাটি আনি পৰ্বত
আকাবটক পেলোৱা হ'ল । কিঙ্ক, কোনোমতেই জানব পানী
ভেট বাখৰ নোৱাৰা পৰিল । আগন্ত মাটি পেলায়
হে পেলায়, পানীৰ পৰল সোঁতে চকুৰে চাই থাকোৱেই
সকলো ভাঙি-চিঙি উটাই লৈ যায় । মাটি আনি আকো
দিয়ে আকো কলেকৰ ভিতৰে সোঁতে উটাই নিয়ে ।
এইদৰে দাৰে বাবে কেউবাৰো ভটিলে ; কিঙ্ক, এবাৰো
খুটা বাকি বাখৰ নাৱাৰিলে । প্ৰশোক বাবেই কেটা
ভাঙি পানী ববলৈ ধৰে । অৱশেষত জানবন্ধা বাটতসল
ভাগৰে কতাল হৈ পৰিল । তেওঁলোকে জান বাকিবলৈ
কোনো উপায় নাপোৱাত পৰিল । সকলোৱে বিবুদ্ধি
হৈ দা-কুঠাব, কাব-কাটল য'বে বন্ধ ত'তে এবি লছব
জকৰ গচ চাপিলহি, আক তেবাক সকলো কথা জনালে ।
জকৰে বাটজসকলৰ কথা শুনি কিছুপৰ তলমূৰ কৈ মৌন
হৈ ব'ল ।

তে সময়তে । গুহ্যে বর্ষ প্রচাৰ কৰা আবহুৰীতে) কল্লী,
ভাবী, সান্নিহোম, সবস্বতী, কবিকল্প কবিসবস্বতী আদি উপাধি-

নবমঃ
বনঃ

ধাৰা ভূঞা ব্রাহ্মণ পণ্ডিতসকলে সকলোবেপৰা
মান-সংকাৰ পাট নিজ নিজ বিদ্যা-বুদ্ধিত
কতিমানী তে টিঠিছিল তাৰ উপৰি তেওঁ-

লোকৰ মনঃ উচ্চ-নীচ সকলৰ আদি নানান সজীৰ্ণ ভাবে
ঠাটে লোৱাত সাধাৰণ মানুহবিলাকক হেয়জ্ঞান কৰিবলৈ
ধৰিছিল । দৰ্পণাৰী লহৰ পুৰে অতিমানীসকলৰ মনৰপৰা
এই গনৰ উচ্চ নীচ ভাব গুচাই তাৰ ঠাট্টিত সামা, সম ভাৰক
ঠাট দিয়াৰ এক থি নঃ এটা ভলি সুবিধা পালে । সেই
দৈৰ্ঘ্যে গুহ্যে দুব দাঁড় বাউজৰ আগত প্ৰকাশ কৰিলে
যে- “এগৰাকী লাক্ষী তিৰোতা নহলে এই জ্ঞান গাঁহৰ পৰা
নহব ।” এই কথা ‘কয়েক শ্বেত বাউজৰ আগত পুৰসকলৰ
সীতা, সাবিত্ৰী, দময়ন্তী, বটলা আদি সতী তিৰোতাসকলৰ
অলৌকিক মাহিমাৰ কথা কৈ গাঁহৰপৰা সেনে ধৰণৰ এগৰাকী
লাক্ষী তিৰোতা বিচাৰ আনিবলৈ সকলোকে আদেশ কৰিলে ।

গুহ্যৰ আদেশ পাট সকলো বাউজ চৌদিশে লাঙী বিচাৰি
গ’ল । ভূঞা, ব্রাহ্মণ, কলিঙা আদি কুলীনসকলে বৰাট
কৰি কবলৈ ধৰিলে, “আমি চোৱালী ধৰম
লাঙীৰ অসকল বিয়া কৰি আনো আৰু দিওঁ ; এনে পুত্ৰত
আমাৰ চোৱালী, বোৱালী আদি অসতী হব
কোনো কাৰণ নেদেখো ।” এই ভাৰি তেওঁলোকৰ জীয়াৰী-

বোহাৰী আদি সকলোকে সতী পৰীক্ষাত তুলিবলৈ বহুত
 চকুৰ ওচৰলৈ লানব পাবলৈ লৈ আহিল আৰু ডেউকিলাকৰ
 সতীত্বৰ শুণব কথা শুকুত জনালেহি ।

শুকুৱে ভেতিকাৰে এটা পল' জনালে । সেই পল'ৰে
 তেওঁলোকক ব্ৰহ্মপুত্ৰবৰষা এপল' পানী আনিবলৈ আহ্বেশ

কৰিলে আৰু ক'লে, 'যেয়ে এট পল'ৰে পানী

পল' পখীক আনিব পাৰিব তেৱেঁই সতী' শ্ৰমাণীও হয় ।'

শুকুৰ মুখে আচৰিত পৰাক্কাৰ কথা শুনি
 সকলো অৰাক হ'ল । কুলানসকলৰ জায়াবী-বোহাৰীসকলে
 গুৱতে মুখলৈ চোৱা-চুইকৈ একো নামাতি তাবপৰা থবমুৱা
 হবলৈ ধৰিলে । তাৰ ভিতৰৰে তৰ্কবিজ্ঞানীও পণ্ডিতৰ দৈৰ্ঘ্যক
 'পালতিলাই' জলপ সাহ কৰি, 'ম'য়ে মান পাৰিম' বুলি
 শুকুৰ আগত থিয় হ'ল ।

"একবিজ্ঞাপতি তট্টাচানাব ধৰণ ।

শাস্ত্ৰীৰ মধ্যত ম'ঞ অগগণি ॥

মত বাইবো সমজাক আমোয়ে থাকোক । "

মাত্ৰোৰ বশসা সৰ্বলোকে দেখেছোক ॥"

(বামচৰণ মাকুৰ)

এট বুলি পালতিলাই পল' গাতত লৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰত
 নামিলগৈ আৰু পল'টো নদীৰ পানীত বুৰাই দাঙিলেহে দাঙিলে,
 পল'ত এবাবো জলপো পানী নব'ল । পালতিলাৰ গৰু থক
 হ'ল । বিবাদ মনেৰে শুণা পল' হাতবপৰা থৈ দৰলৈ উভতি

স'ল। বিজাপতি ভট্টাচার্য্যও সমাজত ঘবী অমতী কুলি
প্রদীপিত হ'লত লাজে অপমান 'মহাকুলা' হ'ল।

তাব পাচত চাৰিওকালে দূৰ্ব ঠাইবোৰলৈ শাস্তী কিাবি
য়েৱা সকলোবিলাক দূতে শব্দৰ গুৰুত জনালেহি—

“একোঠো খানত জানা শাস্তী আনো নাই।

দেলে দেলে বিচাৰিয়া জনেক নপাট।

তহু আগে জান মিলে যেন লাগে কৰা।”

(বামচৰণ ঠাকুৰ)

সকলোৱে শব্দৰ গুৰু চাৰিওকালে বহি মোন হৈ ক'তনো
এগৰাকী শাস্তী ভিবোতা পোৱা যাব সেই বিষয়ে প্ৰত্যেকেই
চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে।

এনে সময়তেই এহাল মতা-মাটকা বৈৱৰ্ত্ত মাহুহ সেই
ফালেট চিম্পবাণী জানেদি এখন নান্নত উঠি উজাট আহিছিল।

মতাজনৰ নাম পূৰ্ণানন্দ আৰু ভিবোতাজনীৰ

পূৰ্ণানন্দ আৰু নাম বাধিকা। তেওঁলোকে উজাট আহি

বাধিকা আহি জানব পাৰত বহি শাস্তীৰ বিষয়ে

আলোচনা কৰি বহি থকা মাহুহজুৰৰ ওচৰ

পালেহি। পাচত ভিবোতাজনীয়ে (বাধিকাট) গিবীয়েকক

(পূৰ্ণানন্দক) সুধিলে—“কয়নে, সেই তাতনো মাহুহবিলাক

গোটখাট কি কৰিছে?” পূৰ্ণানন্দট উত্তৰ দিলে—“বাটজে

তাত গোটখাট চিম্পবাণী জানেটো বাধিবলৈ আলচ কৰিছে।

এগৰাকী শাস্তীৰ হকুৱাই জানত মাটি দিৱালে জান বহু হব

বুলি শঙ্কৰ গুৰুৱে কোৱাত কুলীনসকলে তেওঁবিলাকৰ সতী, শাস্তী, জীয়াবী-বোৱাবী আদিক ভালৈ লৈ আহি জান বান্ধিবলৈ কাৰবাৰ কৰিছে।”

এনেতে হৰিবৰ নামে শঙ্কৰৰ দূত এজনে কিবা কাৰণত জানব পাৰেদি ভটিয়াই আহিছিল। হঠাতে এওঁবিলাকৰ কথা-বাৰ্ত্তা কাণত পৰাত, পাৰতে কিছুপৰ থিয় হৈ বৈ পূৰ্ণানন্দক মাত লগালে, “অ’ বোলে শুনিছানে ভকত, শাস্তীসকলৰ পৰীক্ষা হৈ গ’ল। পাচে বৰাই কৰি ফুৰা ব্ৰাহ্মণ, ভূঞা পণ্ডিতসকলৰ জীয়াবী-বোৱাবী আদিৰ ভিতৰত এজনীও শাস্তী নোলাল। এয়েহে বৰ দুখৰ কথা। আকৌ কোন ক’ত ওলাই কব নোৱাৰিছোঁ। সকলোৱেই চাৰিওফালে বহি ভাবিব লাগিছে।”

হৰিবৰৰ কথা শুনি বাধিকাটো পূৰ্ণানন্দক ক’লে, “শুনিছনে, সভালৈ আমাকোঁ নিয়কচোন ? বাইজেনো কি কৰিছে কি মেলিছে তাকে চাওঁগৈ।” বাধিকাৰ কথা শুনি পূৰ্ণানন্দই ক’লে “তযো শাস্তী ওলালিনে কি ? সভালৈ যাবলৈ যে মন কৰিছ ?” উত্তৰত বাধিকাটো ক’লে, “আপোনাৰ আশীৰ্ববাদ হলে একো আচৰিত নহয়। দাসীয়েও এবাৰ লাগি-ভাগি চলোহেঁতেন ; কিজানি আমাৰ নিচিনা এলাগী এজনীৰ পৰাও বাইচৰ অকণমান উপকাৰ হয়েই। এবাৰ লাগি চোৱানো কি বেয়া ?” পূৰ্ণানন্দই ঘৈণীয়েকৰ কথাত মুখ বিকটাই পাৰেমানে হাঁহিলে আৰু ইতিকিং কৰি ক’লে—“হেব, থ, থ, অ ; বৰ

বর পণ্ডিতসকলৰ তিবোতাই শাস্তী বুলি কবলৈ সাহ কৰিব
পৰা নাই তটনো আকৌ সতী শাস্তী হবলৈ সাহ কবনে ?
হাতীয়ে বোলে মোৰো দুৰ্দ্দাত, বৰাই বোলে মোৰো দুৰ্দ্দাত ;
নহয়নে ? কম শাস্তীজনী ওলাইছেনে ?” বাধিকাট সিৰীয়েকৰ
কথাত লাজ পাট কিছুপৰ তলকা মাৰি থাকি আকৌ ক’লে,
“কিয় তেনে কথা কয় ? আমি নীহকুলায়া অশিক্ষিত মানুহ ;
আমাৰ খাবলৈ পিক্ৰিবলৈ . ভাত কাপোৰ নাই ; আমাৰ
লৰা-ছোৱালী বুলিবলৈকো এটিও নাই ; তথাপি মই বেটীয়ে
আপোনাৰ ভবিৰ ধূলি মূৰত লৈ জ্ঞান বিশ্বাসেৰে কব পাৰোঁ। যে
বেটীয়ে শাস্তীধৰ্ম্মৰে আছে ; তাৰপৰা এথোজো লবচৰ হোৱা
নাই। আপুনি নিয়ে যদি মই যেই কোনো শাস্তী পৰীক্ষাতে
উঠিবলৈকো সাহ কৰিব পাৰোঁ।” পূৰ্ণানন্দই ঘৈণীয়েকৰ
মুখৰপৰা পুনৰ এনেবিলাক অসম্ভৱ কথা শুনি কেটেৰা মাৰি
ক’লে—

“হাগিয়া কটিক ধুইব এউ নজানয়।

বৰ কটায়নী কৰি মোৰ আগে কয় ॥”

(বামচৰণ ঠাকুৰ)

এই বুলি ঘৰমুৱা কৰি নাঙ এৰি দিলে। জ্ঞানৰ পানীৰ
প্ৰৱল সোঁতৰ বেগত নাঙ নিম্নিষতে গৈ তেওঁলোকৰ ঘাট
পালেগৈ।

হৰিবৰে বোৱা ঠাইৰপৰা ভৰি এথোজো আগ নবঢ়াই
তেওঁলোকৰ ভিতৰত হোৱা উখনা-উখনি কাণ পাতি শুনি

আছিল। বাধিকাব ঘূৰণপৰা তেনেবিলাক অসম্ভৱ কথা শুনি তেওঁ আচৰিত হ'ল। লবালৰিকৈ তেতিয়াই তেওঁ শব্দৰ গুৰুৰ ওচৰলৈ উভতি আহিল আৰু গুৰুক কৈৱৰ্ত্ত-কৈৱৰ্ত্তনীৰ ভিতৰত ছোৱা সকলোবিলাক কথা-বতৰা জনালেহি। তেৰাই তেওঁলোকৰ বিষয়ে সেই কথা শুনি সকলো বুদ্ধি উঠিল। গুৰুৱে অলপ পৰ মোন হৈ থাকি তাৰ পাচ 'মুহূৰ্ত্ততে হৰিবৰক সঁজাতি স্বৰূপে তেওঁলোক দুজনক সভালৈ মাতি আনিবলৈ পঠাই দিলে।

দুপৰীয়া তেওঁলোকে ভাত-পানী খাই-বৈ উঠিছে, এনেতে সঁজাতি গৈ পালেগৈ। গুৰু ঘূৰণপৰা সঁজাতি অহা দেখি বাধিকা-পূৰ্ণানন্দই তেওঁক বৰ মান-সম্ভৱমেৰে আদৰ আশ্বাস কৈ বহিবলৈ আসন দিলে আৰু খাবলৈ গুৱা-পান দিলেহি। তামোল-চাৰি খোৱাৰ পাচত লবালৰিকৈ ছয়োকে গুৰুৰ আজ্ঞা শুনালে। গুৰুৰ আজ্ঞাত বাধিকাই মনে মনে বং পালে; কিন্তু, পূৰ্ণানন্দই হলে 'কি কথা, কি বতৰা' বুলি মনে মনে ভয়হে পালে। তথাপি তেওঁলোক দুয়ো স্বামী-ভাৰ্য্যাই গুৰুৰ আজ্ঞা শিৰত লৈ লবালৰিকৈ কাপোৰ কানি পিন্ধি হৰিবৰক লগতে ওলাল আৰু যথাসময়ত সভা পাই ছয়ো আঠ কাড়ি গুৰুক সেৱা জনালে। গুৰুৱে বাধিকাক সম্বোধন কৰি ক'লে, "বাধিকা! কেদৰ মতে শাস্ত্ৰী তুমি কহস বুজাই?"

বাধিকাই পতি-ভক্তি আৰু ধৰ্ম্মৰ কিছু বীতি-নীতিৰ কথা কৈ "যেহি লাগে পৰীক্ষা কৰিয়ো। এহি থান" বুলি উত্তৰ

দিলে । শঙ্কৰ গুৰুৱে বাধিকাৰ উত্তৰত যথেষ্ট সন্তোষ পাই ক'লে—“বাধিকা, মই তোমাক চিনিবপাৰিছোঁ । মই বুজিছোঁ, তুমিয়ে আমাৰ কাৰ্য্য সিদ্ধি কৰিব পাৰিবা । আজিলৈ যোৱাগৈ ; নিশাটো শুচি সংযমেৰে ব্ৰত-উপবাস কৰি থাকি কাইলৈ দুপৰীয়া পুনৰ এই ঠাইত উপস্থিত হ'বা । তেতিয়া হে তোমাৰ সতীত্বৰ পৰীক্ষা কৰা হ'ব । তুমিও পৰীক্ষাত উঠি বাইজৰ জ্ঞান বন্ধা কাৰ্য্যত সহায় হ'বা ।

গুৰুৰ আদেশমতে বাধিকা-পূৰ্ণানন্দই শঙ্কৰ গুৰুক আৰু বাইজক সেৱা জনাই ঘৰমুৱা হৈ খোজ ধৰিলে । বাইজসকলেও সেইদিনলৈ সিমানতে সভা ভঙ্গ কৰি ঘৰা-ঘৰি প্ৰস্থান কৰিলে ।

—:~:—

বাধিকাৰ সতীত্ব পৰীক্ষা ।

পাচদিনা যথাসময়ত জ্ঞান বন্ধা ঠাইত সকলো বাইজ গোট খালেহি । গুৰুৰ আজ্ঞামতে বাধিকাও ব্ৰতে-উপবাসে থাকি শুচি সংযমী হৈ গিৰীয়েক পূৰ্ণানন্দৰ সৈতে নিৰ্দিষ্ট সময়ত সভাপূজত উপস্থিত হ'লহি । গুৰু শঙ্কৰদেৱে বাধিকাক ওচৰলৈ মাতি আনি ক'লে. “বাধিকা ! এতিয়া তুমি তোমাৰ সতীত্বৰ পৰীক্ষা দিব লাগিব । এটি পল'ৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰপৰা যদি এপল' পানী আনিব পাৰা, তেন্তে তুমি সতী-শাস্তী বুলি প্ৰমাণীত হ'বা । এয়ে তোমাৰ পৰীক্ষা ।”

পল'বে পানী অনাব কথা শুনি বাধিকার মনত ভয়
উপজিল তেওঁ দোধোব-মোবত পৰি 'কি কৰো,' 'কি নকৰো'
কৈ ভাবি-চিন্তি থাকোতে তথাতে তেওঁৰ
সতীৰ মনোবল। মনত এটা নতুন শক্তি উদয় হ'ল। সূৰ্য্যৰ
পোহৰত ঘোৰ অন্ধকাৰ দূৰ হোৱাৰ দৰে
শঙ্কৰ-সূৰ্য্যৰ প্ৰভাৱত বাধিকাৰ অন্তৰৰ ভয়ৰূপ আন্ধাৰো
দূৰ হ'ল।

“সূৰ্য্যৰ কাষত যিটো থাকে.

আক কি আন্ধাৰে তাক ঢাকে।”

(শঙ্কৰদেৱ)

—তেওঁৰ দৃঢ় বিশ্বাস হ'ল যে “মই যদি পতিপৰাযণা
হওঁ, মোৰ স্বামী গুৰুৰ প্ৰতি যদি অচলা ভক্তি আছে,
মই যদি প্ৰকৃত সতী হওঁ, তেনেহলে মই ভয় কৰিম
কিয়? এট কাৰ্য্য অসম্ভৱ হ'লেও প্ৰভুৰ কৃপাত নিশ্চয়
সম্ভৱ হব। এই কাৰ্য্য সাধন কৰিব পাৰিমেই পাৰিম।”

এইদৰে ভাবি-চিন্তি বাধিকাই ক্ষন্তেকপৰ মৌন থকাৰ
পাচত এখুজি ছুখুজিকৈ আগবাঢ়ি গৈ হাতত পল'টো তুলি
ল'লে। পোনতে শঙ্কৰ গুৰুক আঠুকাটি
পৰীক্ষাৰ ফলাফল। সেৱা জনাই তাৰ পাছত স্বামী গুৰুক সেৱা
জনালে। তৃতীয়তে বাইজলৈ সেৱা জনাই ব্ৰহ্মপুত্ৰমুৱা হৈ
খোজ ল'লে।

ব্রহ্মপুত্রৰ পাৰ পাই পানীলৈ নামি গৈ স্বামী গুৰুৰ চৰণ চিন্তি পল’ত পানী ভৰাই লাহেকৈ কাষত জুলি লৈ সভাস্থললৈ পুনৰ ঘূৰি আহিল। বাধিকাই পল’ত পানী অনা দেখি সকলোৱে ‘হৰি’ ‘হৰি’ কৰি এক দৃষ্টিৰে বাধিকাৰ ফালে চাবলৈ ধৰিলে। পাচে শঙ্কৰ গুৰুৰ আগত পল’ নমাই থলত গুৰুৱে দেখে যে পল’ত চাৰি আঙুলমান পানী কমি আহিছে। গুৰুৱে ভাবিলে, “এই চাৰি আঙুল পানী কমহৈ অহাৰ নিশ্চয় অলপ কাৰণ আছে; গতিকে বাধিকাক এই বিষয়ে সোধা হওক।”

—“বাধিকা। তুমি কিবা এফেৰি দোষ কৰিছা, সেইহে চাৰি আঙুল পানী কমি আহিছে। কি দোষ কৰিছিল। বাইজৰ আগত ভাঙি কোৱা। নহলে, প্ৰকৃত শাস্তী নাম পাবৰ তুমি যোগ্য নহ’বা।

শঙ্কৰ গুৰুৰ কথাত বাধিকা চঁকখাই উঠিল। তেওঁনে কি পাপ কৰিছিল তাক কিছুপৰ তলমূৰ কৰি মৌন হৈ

ভাবিবলৈ ধৰিলে। মনত পৰিল, তাহানিখনৰ

বাধিকাৰ এটা কথা।—এদিন তেওঁৰ গিৰীয়েক ঘৰত

দোব খীকাৰ। নোহোৱাত তেওঁলোকৰ ঘৰলৈ ভনী-জোঁৱায়েক

আহিছিল। ভাত বাঢ়িবৰ নিমিত্তে পাত এখন

কাটি আনিবলৈ জোঁৱায়েকক কটাৰীখন দিওঁতেই হঠাতে

তেওঁৰ মূৰৰ ওৰণীখন খহি পৰিছিল। তৎমুহূৰ্ত্তে জোঁৱায়েকৰে

সৈতে চকুৱে চকুৱে পৰাত তেওঁৰ মন অলপ চঞ্চল হৈ উঠিছিল।

বোধকৰো, সেয়েই তেওঁৰ পাপ। তাৰ বাহিৰে আৰু আন দোষ কথা তেওঁৰ মনে-চিতে নাই। সেই কথা বাধিকাই সত্যৰ মাজত গুৰুৰ আগত আঠুলৈ ভাঙি-পাতি ক'লে। গুৰুৱে বাধিকাৰ কথাত সন্তোষ পাতি ক'লে, “বাক বাধিকা! তুমি ভোমাৰ দোষৰ কথা বাইজৰ আগত প্ৰকাশ কৰিলা যেতিয়া সেই দোষৰপৰা হোৱা পাপৰপৰা তুমি মুক্তি পাইছা। এতিয়া যোৱা, পুনৰ পানী লৈ আহাঁগৈ।”

বাধিকায়ো আগবদৰে পল' কাষত তুলি লৈ সকলোকে সেৱা জনাই পুনৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰপৰা পানী আনিবলৈ গ'ল।

এইবাৰ তেওঁৰ পল'ত চপ্‌চপীয়াতকৈ পানী

নতীৰ জয়। ভৰাই লৈ আনন্দ মনেৰে ঘূৰি আহিল।

বাধিকাই পানী লৈ আহি যেই সত্যস্থলি পালেহি তেতিয়া বাইজে দেখা পালে যে এইবাৰ বাধিকাই পল'ৰ চাকতকৈও চাৰি আঙুল পানী বেচিকৈ আনিছে। সকলো বাইজে বাধিকাক ‘ধইন’, ‘ধইন’, বুলি প্ৰশংসা কৰিবলৈ ধৰিলে। বাধিকায়ো গুৰুৰ সমুখত পল' নমাই থৈ গুৰু আৰু বাইজসকলক সেৱা জনালে। গুৰুৱে বাধিকাৰ সতীৰ পৰীক্ষাত সন্তুষ্ট হৈ তেওঁৰ মূৰত ধৰি “শান্তীৰ জয় হওক,” বুলি আলীৰ্বাদ কৰিলে। বাইজসকলেও চাৰিও ফালৰপৰা “জয় শঙ্কৰ গুৰুৰ জয়”, “জয় বাধিকা শান্তীৰ জয়” বুলি বাৰে বাৰে হৰি-ধ্বনি কৰিবলৈ ধৰিলে। জুঞা, বিপ্ৰ, পণ্ডিত আদি আত্মাভিমানী লোকসকলৰ দস্ত চূৰ্ণ হ'ল।

ভেঙেলোকৰ জীয়াবী বোহাৰী আদি অসতী বুলি সন্দেশ
হৈ ভেঙেলোকে লাঞ্ছতে তলহুৰ কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু :—

“সকতো সক, অতিবৰ সক, সকতহে ভকতি বয় ।
বালি চাহিটোক সাতকাল কৰি তাৰে একাল ময় ॥
উথৰা ভূমিত পানীও নেথাকে, দ’লৈ বাগৰি যায় ।
দস্ত বুলি বাম, নস্ত বুলি খাল, ধনে ধৰ্ম্মে লৱে ঠাই ॥”

এই নাতি কথাৰ সত্যতা প্ৰমাণ কৰালে । তাৰ পাচত
গুৰুৱে বাধিকাক পুনৰ এপল’ মাটি আনি জান বন্ধা ঠাইত
দিবলৈ আদেশ কৰিলে । বাধিকায়ো গুৰুৰ
জানবন্ধন সনাপ্ত । আজ্ঞা শিৰোধাৰ্য্য কৰি পল’ লৈ মাটি
আনিবলৈ গ’ল । পানী পল’ এঠাইত পেলাই
দি মাটি এপল’ ভৰাই ললে । যি ঠাইত পানীপল’ পেলাই
দিছিল, তাতে এটি দ নাদ হৈ পৰিল । মাটিপল’ নি জান
বান্ধিবলৈ মৰা ভেঁটিৰ ওপৰত পেলাই দিলেগৈ । কি আচৰিত
কথা মাটি পল’ ভেঁটিৰ ওপৰত পেলোৱা মাত্ৰে মন্ত-শক্তিৰ
দৰে তৎক্ষণাৎ জানব পানীৰ সোঁত বন্ধ হৈ গ’ল । আৰু
পানী সেইফালে ব’বলৈ এবি নতুনকৈ খানি দিয়া খালেদি
হো-হোৱাই ব’বলৈ ধৰিলে । সকলো ৰাইজ আচৰিত হ’ল ।
“জয় শঙ্কৰ গুৰুৰ জয়,” “জয় বাধিকা শাস্তীৰ জয়” ;
“জয় সতীস্বৰ জয়” আদি হৰিধ্বনি জয়ধ্বনিত গোটেই জানব
পাৰ প্ৰতিধ্বনিত হৈ উঠিল ।

ভেঁটিৰ ওপৰত ব'ত বেনেটক মাটি দিব লগা হৈছিল, তৎক্ষণাৎ বাইজো আনন্দ মনেৰে সেই ঠাইবিলাক মাটি দি পুৰাই সমান কৰি জান বন্ধা কাম শেষ কৰিলে। তাৰ পাঁচত বাইজসকলেও তেওঁলোকৰ উদ্দেশ্য সিদ্ধি হোৱা দেখি আনন্দ মনেৰে গুৰুপৰা বিদায় লৈ ঘৰা-ঘৰি প্ৰস্থান কৰিলে। বাধিকায়ো বিদায় লবলৈ বুলি গুৰুক সেৱা জনোৱাত গুৰুৱে পুনৰ বাধিকাক মূৰত ধৰি আশীৰ্বাদ দি কলে, “শান্তী ! তোমাৰ সতীত্বৰ গুণত তোমাৰ উপৰি সাত পুৰুষে আজিৰ পৰা মুক্তি লাভ কৰিলে ; আৰু তোমাৰ ভৱিষ্যত সাত পুৰুষেও মুক্তি লাভ কৰিব। তুমিও তোমাৰ অন্তিম কালত মুক্তি লাভ কৰি পৰমাত্মাত বিলীন হবা।” বিদায়-সেৱা শেষ কৰি বাধিকা আৰু পূৰ্ণানন্দই ঘৰমুৱা হৈ খোজ ল'লে।

—:~:—

সতীত্ব পৰীক্ষাৰ পৰিশেষ ।

মহাগুৰু লক্ষ্যৰে বাধিকাৰ সতীত্বত অতিশয় সন্তুষ্ট হৈ তেওঁক সতীত্ব পুৰস্কাৰ কি দিওঁ বুলি ভাবি এখনি গুৰু-ঘৰীয়া সোণৰ মণি আৰু এজোৰ ৰূপৰ খাক উপহাৰ সতীত্ব পুৰস্কাৰ। দিলে। বাধিকায়ো তথাগুৰুৰ শিৰ দোৱাই গুৰুৰ অমূল্য দান কৰিবাবে গ্ৰহণ কৰিলে।

PLEASE HANDLE THE BOOK CAREFULLY

ਸਤੀ ਬਾਥਿਕ।।

পতিভ্ৰতা বাধিকা শাস্ত্ৰীৰ জলন্ত স্মৃতি বন্ধাৰ্থে সেই
দিন ধৰি সেই জ্ঞানৰ নাম বধা হ'ল 'শাস্তিজ্ঞান' আৰু
ভেঁটিটোৰ নাম বধা হ'ল 'শাস্তিধৰ'। জ্ঞান
মজাৰ স্মৃতিচিহ্ন। উপৰি বৰদোৱা কীৰ্ত্তন ঘৰলৈ অহা তীৰ্থ-
ভ্ৰমণকাৰীসকলৰ শাস্তিজ্ঞানতে স্নানৰ বিধি
দিয়া হয়। আজিকালিও বৰদোৱা দৰ্শন কৰিবলৈ অহা তীৰ্থ-
যাত্ৰাসকলে তীৰ্থ দৰ্শনৰ লগতে শাস্তিজ্ঞানতো স্নান কৰি
গজাত স্নান কৰাৰ দৰে নিজক পবিত্ৰাত্মা বোধ কৰে।
শাস্তিজ্ঞানেও আজিলৈকে মহাশুক শঙ্কৰৰ বাল্য লীলাভূমি
পৱিত্ৰ বৰদোৱা ক্ষেত্ৰৰ চৰণ ধুৱাই সতী-শাস্ত্ৰীৰ অক্ষয় কীৰ্ত্তি
নীৰবে ঘোষণা কৰিছে। কিন্তু, দুখৰ বিষয় এই যে শাস্তিধৰৰ
ওপৰেদি টিংগাট যোৱাত সেই ধৰৰ হে চিনচাব আজি-
কালি নোহোৱাত পৰিছে।

শান্তিজন বন্ধাৰ কিছুদিনৰ পাচত শঙ্কৰ গুৰুৱে নিজ গৃহৰ ওচৰতে নতুনকৈ ঘৰছোৱাৰ সজ্জাই বাধিকা শাস্ত্রীক সপাবিয়ালৰ সৈতে তালে তুলি আনে। বাধিকাৰ সতীক হান পৰিবৰ্তন আৰু পৰীক্ষাই মহাগুৰু শঙ্কৰক ধৰ্ম প্ৰচাৰত মহৎ কল্যণ। সহায় কৰিলে। শান্তিজন বন্ধা পাচৰ পৰা নিজক ধৰ্মবেত্তা, জ্ঞানী-মানী কুলীন বুলি উচ্চ অভিমান কৰা লোকসকলৰ মূৰ শঙ্কৰ গুৰুৰ ওচৰত দৌ খালে ! সেইলোকৰ মুখৰ পৰা "বাক-বিদ্‌বাক", "বাক-বিদ্‌বাক" আদি শুকালে। সুবাদে পাতীৰ দৰে ভয় পৰিল। গুৰু শঙ্কৰই লোকে বুজাব উপ-

দেশ, নৈতিক ধৰ্মজ্ঞান আদি সকলোৱে অকাভবে শিৰ দোৱাই মানিকলৈ বাধ্য হ'ল । উচ্চ-নীচ, ডাঙৰ-সৰু জাৰ তল পৰিল । ইন জাতি বুলি হেয়জ্ঞান কৰা সকলক আনে সমান চকুৰে চাবলৈ ধৰিলে, আৰু :—

সমস্ত ভূততে ব্যাপি আছেই মই হাবি ।
 সবাকো মানিবা তুমি যিহু বুদ্ধি কৰি ॥
 ব্ৰাহ্মণৰ চণ্ডালৰ নিবিচাৰি কুল ।
 দাতাত চোবত যেন দৃষ্টি একতুল ॥
 নীচত সাধুত যাৰ ভৈল এক জ্ঞান ।
 তাহালকসে পণ্ডিত বুলিয়া সৰ্বজ্ঞান ॥

* * *

কুকুৰ চণ্ডাল গৰ্দ্ভবো আত্মবাম ।
 জানিয়া সবাকো পৰি কৰিবা প্ৰণাম ॥

(শঙ্কৰদেৱ)

এই মহা সত্যত সকলোৰে বিশ্বাস হ'ল ।

আগতে যি ফালেদি টেম্পৰাণী জ্ঞানৰ পানী বৈছিল,
 সেই কালে লাহে লাহে শুকাই আহিবলৈ ধৰিলে । শুকুৱে
 যি হুদ পোতাৰৰ অভিপ্ৰায়ে বিশেষ চিন্তা
 আকাশী গৰা । কৰিছিল, টেম্পৰাণী জ্ঞান শুকাই অহাৰ লগে
 লগে সেই হুদো শুকাই আহিবলৈ ধৰিলে ।

কিছুদিনৰ ভিতৰতে হুদৰ চিন্তাৰ নোহোৱা হ'ল । শঙ্কৰ-
 দেৱৰ মানব মানৱ অতিৰে পূৰ্ণ হ'ল । সেইজনৰ লগত মানৱ মানৱ

অত্যাচাৰ, অপায়-অমঙ্গলৰ পৰা বক্ষা পালে ।' কিন্তু, এটা কথা । থবালি হোৱা মাত্ৰে মাকুহে পানীৰ অভাৱত পখি হাঁ-পানী, হাঁ-পানীকৈ হাটাকাৰ লগাবলৈ ধৰিলে । এই বিষয়ে পুনৰ শঙ্কৰগুৰু চিন্তাত পৰিব লগীয়া হ'ল । বাইজৰ পানীৰ অভাৱ শুচাবলৈ সেই পূৰ্বকালৰ পুখুৰীৰ পাৰত থকা বটগছৰ তলতে নতুনকৈ এটা ডাঙৰ পুখুৰী খনালে । সেই পুখুৰীয়েই আকাশীগঙ্গা নামে জনাজাত হৈ পৰে । আজিও বৰদোৱাত এই পুখুৰী আকাশীগঙ্গা নামেই খ্যাত হৈ আছে ।

—:~:—

বাধিকা শান্তীৰ সংক্ষিপ্ত পৰিচয় ।

শান্তিজান নগাওঁ সদৰৰ পৰা প্ৰায় দহ মাইল আঁতৰত । এই জানৰ দক্ষিণ পাৰত নলছাবামুণ গাৱঁৰ অলপ দূৰতে থকা এখন কৈৱৰ্ত্ত গাৱঁৰ কথা আগতে অলপ বাধিকাৰ ঘৰ । বহুলাই কৈ অহা কৈছে । এই গাৱঁতেই বাধিকাৰ ঘৰ আছিল ।

শ্ৰীশ্ৰীশঙ্কৰ গুৰুৱে ১৪৪৯ খৃষ্টাব্দত জন্ম গ্ৰহণ কৰে । গুৰুৱে সূৰ্য্যৱতী আইক বিবাহ কৰোৱা কিছুদিনৰ পাচতেই শান্তিজান বন্ধা হয় । আৰু পৰা অনুমান কৰিব পাৰি বাধিকা শান্তী এওঁৰ পত্নীকৈ, কৈৱৰ্ত্ত গাৱঁৰ আইকৈ আৰু বাধিকা শান্তী এওঁৰ পত্নীকৈ, কৈৱৰ্ত্ত গাৱঁৰ আইকৈ আৰু বাধিকা শান্তী

আছিল। তেঁহে ধৰিব পাৰি বায়িকা শাস্তী প্ৰায় ১৪৪৫—
 ১৪৫৫ খৃষ্টাব্দৰ ভিতৰতে বৰদোহাত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল।
 তেঁওঁৰ জন্মতিথি ভাদ্ৰমাহৰ পূৰ্ণিমাত। ওচৰচুবুৰীয়াই এওঁক
 স্মৰ্থিবা বুলি মাতিছিল। মাকৰ নাম আছিল ‘যোগমায়া’;
 বাপেকৰ নাম ধৰজা আটৈ। ধৰজা আটৈ শ্ৰীশঙ্কৰ গুৰুৰ
 এজন আলম্বৰা আছিল। গিবীয়েক পূৰ্ণানন্দই মংস্ত ব্যৱসায়
 কৰিছিল। এই ব্যৱসায়েই তেঁওঁলোকৰ জীৱন ধাৰণৰ উপায়
 আছিল। তেঁওঁলোক স্বামী-স্ত্ৰী মাত্ৰ দুটি প্ৰাণী। খোৱা
 লোৱাত তেঁওঁলোকৰ সিমান অভাৱ নাছিল। কিন্তু, সতি-
 সন্ততি সমূলি নোহোৱাতেই মনত অলপ দুখ। ঘৰ-দুৱাৰ
 সাধাৰণ ধৰণৰ আছিল যদিও বেচ পৰিপাতি আৰু বাহিৰ
 ভিতৰ সদায় পৰিষ্কাৰ পৰিচয়কৈ ৰাখিছিল। পিছা-উৰাতো
 তেনে ধুন-পেচ নাছিল। সদায় কম খৰচতে হোৱা সাধাৰণ
 অথচ নিকা কাপোৰ-কানি পিন্ধিছিল। নিম্ন শ্ৰেণীত জন্ম
 ধৰিও, আনে হেয়জ্ঞান কৰা ব্যৱসায় কৰিও, তেঁওঁলোকে
 প্ৰত্যেক দিনে নিয়মিতৰূপে নিত্য-নৈমিত্তিক কৰ্ম পালন
 কৰিছিল। তেঁওঁলোকে বুজিছিল যে :—

“শ্ৰীকৃষ্ণ ভজনে হয় সবে অধিকাৰী।

কিবা বিপ্ৰ কিবা শূদ্ৰ কি পুৰুষ নাৰী ॥

সৰ্ববৰ্ণে যেয়ে ভজে সেয়ে শ্ৰেষ্ঠ হয়।

যি নভজে সি চণ্ডাল সৰ্কী খায়ে কয় ॥”

এনে ভাবৰ দৃঢ় বিশ্বাস থকাৰ জগতে তেওঁলোকৰ মনত
“হীনকুলত জন্ম লৈছো” বুলি হীন, হেয়, ঘৃণা আদি কৃত্ত
ভাবে কেতিয়াও ঠাই নেপাইছিল।

বাধিকা সতী এগৰাকী সম্বন্ধণা আৰু স্বধৰ্মপৰায়ণা ভিৰোভা
আছিল। “সতীৰ পতি-ভিন্ন অস্ত পতি নাই।” এই সত্যই
আছিল বাধিকাৰ জগৎ-তপস্বী মূলমন্ত্ৰ। তেওঁ এদিনলৈও
পৰপুৰুষৰ মুখ দৰ্শন নকৰিছিল। তেওঁ অতি ধীৰ আৰু
গম্ভীৰ প্ৰকৃতিৰ ভিৰোভা আছিল।

বীতি-নীতি সদাচাৰ পালন কৰি, সত্য ধৰ্ম্মত চলি, স্বামীৰ
প্ৰতি অচলা ভক্তি বাৰ্থ, বাধিকাই সতীত্বৰ মহতী শক্তি লাভ
কৰে। এই শক্তিৰ প্ৰভাৱতে পল'ত পানী আনি অসাধা সাধন
কৰে; টেম্পবাণী জ্ঞান বন্ধাকাৰ্য্যত বাইজক সহায় কৰি বাইজৰ
মহৎ উপকাৰ সাধে আৰু মহাশয়ক শঙ্কৰৰ মহা-ধৰ্ম্ম প্ৰচাৰত
যথেষ্ট সহায় হয়। এই মহতী শক্তিৰ দ্বাৰাই বাধিকাই সংকীৰ্ণ
শ্ৰেণী বন্ধন ছিঙি হিন্দুসমাজৰ ভূষণ আৰু আদৰৰ পাত্ৰী হৈ
পৰে। মহাশয়ক কৃপাত আৰু তেওঁৰ সতীত্বৰ অসাধাৰণ শক্তিৰ
প্ৰভাৱতে পৰমার্থ বিছাতো পাকৈত হৈ উঠিছিল। এই বিষয়ত
তেওঁ নিজে যে জ্ঞানী হৈছিলেই আনকি পণ্ডিত, বিপ্ৰ আদি
শাস্ত্ৰজ্ঞ সকলকো পৰমার্থ-তত্ত্বৰ সাৰ উপদেশ বুজাব পাৰিছিল।

“মৃত্যুক পণ্ডিত বিপ্ৰ সমস্তে আসন্ত ।

বাধিকায়ৈ সবাহাঙ্কে প্ৰতীক্সৰ দেন্ত ॥”

(স্বামচৰণ ঠাকুৰ)

জন্মবন্ধ। ঘটনাব দ্বিনদিয়েকব পাচতেই মহাপুৰুষ শব্দে
বাধিকাশাস্ত্রীক সপৰিৱালবে সৈতে নিজ গৃহক কাষলৈ তুলি
আনে। এই ঠাইত তেওঁলোক কিছুদিন আছে, এনেতে
এদিন আচম্ভিতে এজন শ্রীমন্ত পুৰুষ হাতত এচক পায়স
লৈ বাধিকাৰ সমুখত থিয় হলহি। তেওঁৰ সুন্দৰ সূঠাম
শৰীৰৰ শ্রীকান্তি দেখি বাধিকা আচৰিত হ'ল আৰু তেওঁ
ভাবিবলৈ ধৰিলে, “এওঁ কোনোবা মহাপুৰুষ ” এই ভাৱি
বাধিকাটো সেই মহাপুৰুষক দস্তুৰতে পৰি সেৱা জনালে।
সেই ছন্দকপী দেয়পুৰুষে এছাতে বাধিকাৰ বাহুত ধৰি তুলিলে
আৰু আন হাতে পায়সৰ চকটো দি ক'লে :—

“তুনাহা বাধিকা তই বৰাহা ভোজন।

আৰ ফলে লভিবাহা বস্তা বিতোপন॥”

(বামচৰণ ঠাকুৰ)

এই কথা কেইবাৰ কৈয়েই তেৰা তাবপৰা হঠাৎ অন্তৰ্দ্ধান
হ'ল। বাধিকা আৰু আচৰিত হ'ল; আৰু সেইজন নো
কোন পুৰুষ তাকে জানি উঠিল। তেওঁ ভয়ভক্তি ভাৱে
আৰু আনন্দ মনেৰে পায়স চক সম্পূৰ্ণ খালে। তাৰ পাচত
হে গিবীয়েক পূৰ্ণানন্দৰ আগত এই কথা ভাঙি-পাতি ক'লে।

উপযুক্ত সময়ত বাধিকাৰ এটি পৰমা সুন্দৰী কন্যা জন্ম
হ'ল। এই কন্যাৰ পৰাই বাধিকাৰ ভৱিষ্যত বংশ বাঢ়ি
গ'ল। এওঁৰ বংশধৰসকল গুৰু শব্দৰ লাগতিয়াল মানুহ

হৈ পৰিছিল। শুক্লৰ তিবোজামৰ পাচতো তেওঁৰ নাতি-
পুতিসকলে মহাপুৰুষীয়া ধৰ্ম্ম সমাজত ভাল স্থান পাই
আহিছিল। তেওঁলোক সাতপুৰুষমানৰ পাচলৈকে হিন্দু
সমাজত প্ৰখ্যাত হৈ আছিল। তাৰ পাচৰপৰা ক্ৰমাৎ
তেওঁলোকৰ নাম গোন্ধ নোহোৱা হৈ আহিবলৈ ধৰিলে।

মহাপ্ৰভু শঙ্কৰদেৱে বৰদোৱা এৰি গাংমৌ, ধুপ্ৰাহাট,
পাটবাউসী আদিত ধৰ্ম্ম প্ৰচাৰ কৰা কাৰ্য্যত ঘূৰি ফুৰোতে
বাধিকা শাস্ত্ৰীৰ নাতি-পুতি সকলেও প্ৰভুৰ লগে লগেই
ফুৰিছিল। শেষত নামনি অসমৰ কোনো জাতিৰ লগতে
এওঁলোক বোধকৰো মিলি গ'ল।

শাস্ত্ৰীবাধিকাই বহাগৰ পূৰ্ণিমাত ইহ সংসাৰ ত্যাগ কৰি
চিৰশান্তি লাভ কৰে।

ଗୀତ ।

আবেলি বেলিকা। বানে ববষুণে
সাভো সাগববে জলে।

কল কাটি শঙ্কবে ভেলকে বান্ধি লৈ
খোৱা পশ্চিমলৈ মেলে ॥

বঙাল বাবে কুৰি ঢেঁকেৰি ছকুৰি
 শঙ্কৰত ললে শৰণ ।

টেম্পৰানী জানে পাৰকে ভাঙ্গিয়ে
বাইজৰ মিলাই মৰণ ॥

দুজন ভকতক গুরুরে পাঁচিলে
শান্তী বিচারি যোরা ।

দুনাই সুধিলে চাৰিজন ভকতে
 শাস্তীৰ কি চিন কোৱাঁ ॥

মৃত আছে খবর গালাত আঁক এমুবি
শাস্ত্রের এই চিন বব ।

মাকে যোগমায়া জীয়েক সুমতিৰ
কলঙৰ তীবতে ঘৰ ।

ওলায়ে দেখিলে শাস্তী সুমেধিব
ভকত বা আহে কৈলৈ।

ভক্তে বুলিলে ভোগকে বিচাৰে

গুৰুদেৱৰ আশ্ৰয় লৈ ॥

এখুজি হুখুজি নৌকালৈ শাস্তীয়ে

চলালে ভৰি দুখানি ।

নৌকাতো এভৰি বামতো এভৰি

যেনে চৰিয়াৰে পানী ॥

গুৰি বঠা পেলাই বঠাও নেবালে

বায়ুৰে চলালে নাও ।

পানীৰ মাজতে সোধে জল-কৌৰবে

ক'লৈ যোৱা শাস্তী মাও ॥

শ্ৰীশঙ্কৰ গুৰুৰ আশ্ৰয় পৰিছে

তালৈকে আহিছে আমি ।

বোলে জল-কৌৰবে জানো শাস্তী-আই

যি কাৰ্য্যে আহিছা তুমি ॥

বহৰি বহৰি থহাওঁ বৰদোৱা

ইবেলি এৰিমে চাবা ।

আঁঠৈ চাউলেৰে থকৱা বেজেনা

শাস্তী-আই নিৰামিষ খাবা ॥

গুৰাপান নেখাবা ভোজন নকৰিবা

এনেয়ে যোৱাটৈ আই ।

খোরা নাই একোকে এনেই আহিছে ।

বোলে জল-কৌশলক চাই ॥

এড়ায়ে ছড়ায়ে পালে চাবিড়ায়ে

তেনেতে দিলে ভেঁটাই ।

গারে। অশুচি কুলে কৈরুর্জনী

বিচাৰে কেলেই গোঁসাই ॥

ভয়ে ভকতিবে আঁতৰতে থাকি

কবে সেরা শান্তী আই ।

তবষিত ভাৰে শ্রীশঙ্কৰ গুৰু

আজ্ঞা কৰে শঙ্কা নাই ॥

হক অনাচাৰ হোৱা কৈরুর্জনী

ধৰ্মমত সমে সকল ।

জলৰ হিৰ হিৰগি ব'বকে নোৱাৰি

ভক্তক আনি দিয়া জল ॥

চুগোটা শলিৰে পল'কে সজালে

শান্তী লই গ'লে ঘাটে ।

তিনি চৌ মাৰি পল'কে বুৰালে

চাকত চাৰি আঙুল টুটে ॥

পল' ভবি জল মাখাত ল'লে শান্তী

গোঁসাইৰে আগতে থ'লে ।

সতী কাঞ্চিকা ।

এই চাৰি আঙুল কিয় কমে হলে
কিনো দোষ গুণকৰে বোলে ॥

গুণকৰ আজ্ঞা শুনি দোষকে স্তম্ভি
কলে ভাজি শাস্তী আই ।

আবেলি বেলিকা স্বামী নাই ঘৰে
দেখিলে। ভনী জোঁৱাই ॥

কথাকে শুনিয়ে. গুণকৰে ভকতে
অতিকৈ সন্তোষ হ'ল ।

ইমান দোষকে সবে বাতি ললে।
তুনাট আনাগৈ জল ॥

তিনিটা শলিবে পল'কে সজ্জালে
শাস্তী মাথা দোৱাঁটে ললে ।

তিনি সইতে কৰি পল'কে বুবালে
চাকত চাৰি আঙুল চৰে ॥

নবলে নচৰে উপচি নপৰে
শাস্তা আইব এমুৱা জল ।

ভকুৰি ভকতে ডাকে হৰি ধৰ্মি
এনে শাস্তী ধৰ্ম্মব বল ॥

শক্ৰবে মাটি কাটে শাস্তীয়ে দলিৱাই
মাকে তেঁপমাকীৰ জল ॥

এফালে কই গল ডাবে নাবিবলে
এফালে কই গল কল ॥

টেম্পবাণী জানে শাস্তী জানে হ'লে
ধাকে মানে বেলি জোন ।

কলিত ভকতে গাব এই বুলি
শঙ্কর শাস্তী আইব গুণ ॥*

* গীতটি কোনো চবিত্র পুথির উদ্ধৃত নয়। এগবাণী কৈবর্ত
তিবোতার মুখে গোরা শুনি লিখা। গতিকে অনেক ঠাইতে অনেক
জুলা থকাব সম্ভব। কবজাল লৈ গালে গীতটি শুনিবলৈ অতি শুক্ল হয়।

সত্য স্বর্গীয় "অধিকা শাস্ত্রী" স্মৃতি উৎসব গীত ।

(স্মৃতি উৎসব)

চেনেহী জননী বন্দে ।
পূজোঁ হেঁপাতেবে চবণ দুখানি,
মিলিছোঁ আজি সানন্দে ॥

কেনে মন মোহিনী, কান্দি ধৰিছা তুমি,
নন্দন শোভা বিতৰি ।
কেনে মনোহাবী, পুষ্প সুবতি তব,
বিহঙ্গ গীতি লহবী ॥

ঘোষিছে তব, অতীত কীর্তি,
টেম্পবাণী জানে বত যুগ ধৰি ।
বটব্রত খান, থাপিলে পুৰুষে,
তোমাৰ গুণকে বখানি ॥

শঙ্কৰ মাধৱে, সুললিত তানে,
ধৰ্ম অমিয়া বিনালে ।

গালে টোটয়, লেছাৰি ফুলবী,
ভটিয়া বিবধ ছন্দে ॥

PLEASE HANDLE THE BOOK CAREFULLY.

(২)

মহা পুণ্যবতী, বাধিকা শাস্তীয়ে,
 স্বামী পূৰ্ণানন্দৰ চৰণে ;
থাপিলে কীৰ্ত্তি, টেম্পৰাণী জ্ঞান বান্ধি,
 ঘোষিছে মহিমা কাল অস্তে ।
বত্ন ধাৰিণী, শাস্তি প্রসব্বিনী
 গৰিমা বাহিনী বন্দে ॥

সম্পাদিত—ত্ৰীহলীৰাম হাজৰিকা,
যোৰহাট ।

DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)
TEZPUR.

কিতাপ পোষাৰি কিতাপা-৪-

শ্রীপূৰ্ণলাল দাস,

(লিখক) গোলাঘাট ।
